

# ULUSLARARASI TİCARİ SÖZLEŞMELERDE UNIDROIT İLKELERİ 2010

## PREAMBÜL

(İlkelerin amacı)

Bu ilkeler uluslararası ticari sözleşmeler için genel kuralları öngörmektedir.

Bu ilkeler, tarafların, sözleşmelerinin bu ilkelere göre yönetilmesi konusunda anlaşmış olmaları halinde uygulanırlar.

Bu ilkeler, tarafların, sözleşmelerinin hukukun genel ilkeleri, *lex mercatoria* ya da benzeri kurallar tarafından yönetilmesi konusunda anlaşmış olmaları halinde de uygulanabilirler.

Bu ilkeler, tarafların, sözleşmelerinin yönetimi konusunda herhangi hukuku seçmemiş oldukları durumda da uygulanabilirler.

Bu ilkeler, uluslararası tekbiçim hukuk kurallarının yorumu veya tamamlanması için de kullanılabilirler.

Bu ilkeler, ulusal veya uluslararası kurallar koyuculara örnek olarak da yardımcı olabilirler.

## BÖLÜM 1- GENEL HÜKÜMLER

### Madde 1.1

(Sözleşme özgürlüğü)

Taraflar, bir sözleşme ilişkisine girmek ve sözleşmenin içeriğini belirlemek hususunda özgürdürler.

### Madde 1.2

(Şekil koşulunun aranmaması)

Bu İlkelerde hiçbir şey, bir sözleşmenin, beyanın veya herhangi bir eylemin belirli bir biçimde yapılmasını ya da kanıtlanmasını gerektirmez. Bunlar, tanık dahil, herhangi bir araçla kanıtlanabilirler.

\* Sözleşmelerinin bu Kurallar tarafından yönetilmesini arzu eden taraflar, arzu ettikleri istisnaları veya değişiklikleri ilave ederek aşağıdaki cümleleri kullanabilirler:

**“Bu Sözleşme [.....Maddeler hariç] UNIDROIT İLKELERİ (2010) tarafından yönetilir”.**

İlave olarak belirli bir ülke hukukunun uygulanmasını arzu eden taraflar, aşağıdaki cümleleri kullanabilirler:

**“Bu Sözleşme, [.....Maddeler hariç], gerekli olursa, [X devletinin] hukukuna ek olarak UNIDROIT İlkeleri (2010) tarafından yönetilir”.**

### **Madde 1.3**

*(Sözleşmenin bağlayıcı niteliği)*

Geçerli olarak yapılmış bir sözleşme taraflar için bağlayıcıdır. Bir sözleşme, ancak sözleşme şartları uyarınca veya anlaşmayla ya da bu İlkelerde öngörülmüş bulunan başka bir şekilde değiştirilebilir veya sona erdirilebilir.

### **Madde 1.4**

*(Emredici kurallar)*

Bu İlkelerdeki hiçbir şey, uluslararası özel hukukun ilgili kuralları uyarınca uygulanabilecek olan ulusal, uluslararası veya uluslararası nitelikteki emredici kuralların uygulanmasını kısıtlamaz.

### **Madde 1.5**

*(Taraflarca öngörülen dışlamalar veya değişiklikler)*

Taraflar, bu İlkelerde başkaca bir çözüm öngörülmüş olmadıkça, bunların uygulanmasını hariç bırakabilirler veya İlkelerin herhangi bir hükmünün etkisinden ayrılabilir ya da etkisini değiştirebilirler.

### **Madde 1.6**

*(İlkelerin yorumlanması ve tamamlanması)*

(1) Bu İlkelerin yorumlanmasında, bunların uluslararası niteliği ve uygulanmalarında yeknesaklığın özendirilmesi gereksinimi dahil amaçları göz önünde bulundurulur.

(2) Bu İlkelerin kapsamı içinde bulunan, ancak açıkça çözüme bağlanmış olmayan sorunlar, olanaklar elverdiği ölçüde, bunların temelini oluşturan genel ilkelere göre çözüme bağlanır.

### **Madde 1.7**

*(İyi niyet ve dürüstlük)*

(1) Uluslararası ticarete tarafların her biri iyi niyet ve dürüstlük kuralına uygun şekilde hareket etmelidir.

(2) Taraflar, bu ödevi dışlayamaz ya da kısıtlayamazlar.

### **Madde 1.8**

*(Çelişkili davranış)*

Bir taraf, diğer tarafa vermiş olduğu ve diğer tarafın buna güvenerek hareket etmiş bulunduğu bir anlayışla tutarsız olacak şekilde diğer tarafın zararına olarak harekette bulunamaz.

### **Madde 1.9**

*(Teamüller ve uygulamalar)*

(1) Taraflar, anlaşma halinde oldukları herhangi bir teamül ve aralarında oluşturmuş buldukları herhangi bir uygulamayla bağlıdırlar.

(2) Taraflar, yaygın olarak bilinen ve uluslararası ticarete özellikle ilgili ticaret dalında taraflarca düzenli olarak göz önüne alınan bir uygulamayla bağlıdırlar. Meğer ki, böyle bir uygulamanın uygulanması makul olmasın.

### **Madde 1.10**

*(Bildirim)*

(1) Bir bildirimde bulunulması gerektiğinde, bildirim, durumlara uygun herhangi bir vasıtayla yapılabilir.

(2) Bir bildirim, gönderildiği kişiye vardığı anda hüküm doğurur.

(3) (2). paragraf anlamında bir bildirim, gönderilen kişiye sözlü olarak iletildiği ya da o kişinin iş yerine veya posta adresine teslim edildiği anda, o kişiye “varmış” sayılır.

(4) bu Madde anlamında “bildirim”, bir beyanı, talebi, istemi ya da diğer herhangi bir niyet açıklamasını içerir.

### **Madde 1.11**

*(Tanımlar)*

Bu ilkelerde,

- “mahkeme” sözcüğün hakem mahkemesini de içerir;
- bir tarafın birden fazla işyeri varsa, ilgili “iş yeri”, sözleşmenin yapılmasından önce veya yapıldığı anda taraflarca bilinen veya düşünülen durumlar göz önüne alınarak sözleşmeye ve sözleşmenin ifasına en yakın ilişki içinde bulunan iş yeridir;
- “borçlu”, bir borcu ifa etmesi gereken taraf; “alacaklı” ise, o borcun ifasını istemeye yetkili olan taraftır;
- “yazılı şekil”, içindeki bilginin kaydını muhafaza eden ve maddi bir şekilde çoğaltılmaya elverişli bulunan herhangi bir iletişim şeklidir.

### **Madde 1. 12**

*(Taraflarca öngörülen sürenin hesaplanması)*

(1) Bir eylemin ifası için taraflarca öngörülen bir süre içinde kalan resmi tatiller veya çalışma günü olmayan günler, sürenin hesabına dahil edilir.

(2) Bununla beraber, sürenin sonu, eylemi yapacak kişinin iş yerindeki bir resmi tatil gününe ya da çalışma günü olmayan bir güne rastlarsa, hal ve şartlar başkaca bir çözümü öngörmedikçe, süre, sürenin sonunu izleyen ilk iş gününe kadar uzatılır.

(3) Hal ve şartlar başkaca bir çözümü öngörmedikçe, ilgili zaman bölgesi, süreyi belirleyen tarafın iş yerinin bulunduğu yerdeki zaman bölgesidir.

## **BÖLÜM 2- SÖZLEŞMENİN KURULMASI VE TEMSİLCİNİN YETKİSİ**

### **KESİM 1: SÖZLEŞMENİN KURULMASI**

#### **Madde 2.1.1.**

*(Kuruluş şekli)*

Sözleşme, bir önerinin kabulüyle veya tarafların uyuşmuş olduklarını göstermeye yeterli bir davranışla kurulabilir.

**Madde 2.1.2**  
*(Önerinin tanımı)*

Bir sözleşmenin kurulması için yapılmış bulunan bir teklif, yeterince belirli ise ve kabulü halinde öneride bulunanın bağlanma niyetini gösteriyorsa öneri sayılır.

**Madde 2.1.3**  
*(Öneriden dönme)*

(1) Bir öneri, öneride bulunulana ulaştığı anda hüküm doğurur.

(2) Geri alınamaz bile olsa, bir öneri, önerinin geri alındığı haberi, öneride bulunulana öneriden önce veya aynı anda ulaşacak olursa, geri alınabilir.

**Madde 2.1.4**  
*(Önerinin geri alınması)*

(1) Öneride bulunulan kabul haberini göndermeden önce önerinin geri alındığı haberi kendisine ulaşırsa, bir sözleşme kuruluncaya kadar öneri geri alınabilir.

(2) Bununla beraber,

(a) bir öneri, kabul için sabit bir süre öngörülme ya da geri alınamaz olduğu belirtilmek suretiyle yapılmış ise; veya

(b) öneride bulunulan bakımından önerinin geri alınamaz olduğuna güvenilmesi makul ise ve öneri yapılan öneriye dayanarak hareket etmiş bulunuyorsa,

öneri geri alınmaz.

**Madde 2.1.5**  
*(Önerinin reddi)*

Önerinin reddi açıklaması, önerene ulaştığı anda öneri sona erer.

**Madde 2.1.6**  
*(Kabulün tarzı)*

(1) Öneride bulunulan tarafından yapılan ve bir öneriye rızayı gösteren bir beyan veya başkaca bir davranış kabul sayılır.

(2) Bir önerinin kabulü, rıza beyanı önerene vardığı anda hüküm ifade eder.

(3) Bununla beraber, bir öneri sayesinde veya tarafların aralarında oluşturmuş oldukları uygulamaların veya bir teamülün bir sonucu olarak, öneride bulunulan, önerene herhangi bir bildirimde bulunmaksızın ifa yoluyla rızasını açıklayabiliyorsa, fiil yapıldığı anda kabul hüküm doğurur.

**Madde 2.1.7**  
(Kabul zamanı)

Öneri, önerenin belirlediği süre içinde; bir süre belirlenmemiş ise, önerenin kullandığı iletişim araçlarının hızı dahil, hal ve şartlar göz önüne alınarak, makul bir süre içinde kabul edilmelidir. Sözlü önerinin, hal ve şartlar başkaca bir çözümü belirlemedikçe, hemen kabul edilmesi gerekir.

**Madde 2.1.8**  
(Belirlenmiş bir süre içinde kabul)

Kabul için öneren tarafından belirlenmiş olan süre, önerinin gönderildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Hal ve şartlar başkaca bir çözüm öngörmedikçe, öneride gösterilen sürenin gönderme süresi olduğu varsayılır.

**Madde 2.1.9**  
(Geç kabul. İletişimde gecikme)

(1) Süre geçtikten sonra yapılan kabul, eğer öneren tarafından öneride bulunulana gecikmeksizin sözlü bildirim yapılmamış ise ya da bu etkiyi doğuran yazılı bir bildirimde bulunulmamış ise, kabul gibi hüküm doğurur.

(2) Geç kabul haberini içeren bir ileti, normal koşullarda gönderilmiş olsaydı öneride bulunana zamanında ulaşacağını ortaya koyan hal ve şartlarda yapıldığını göstermekte ise, geç kabul, öneride bulunan öneri yapılana vakit geçirmeksizin önerinin sona ermiş olduğunu düşündüğü hususunda bilgi vermedikçe, kabul gibi hüküm doğurur.

**Madde 2.1.10**  
(Kabulden dönem)

Kabulün geri alındığı haberi, kabulün hüküm ifade etmesinden önce veya aynı anda öneride bulunana ulaştığı takdirde, kabul geri alınabilir.

**Madde 2.1.11**  
(Değiştirilmiş kabul)

(1) Bir öneriyi kabul amacıyla verilen, ancak ilaveler, kısıtlamalar ya da başkaca değişiklikler içeren bir cevap, önerinin reddi ve bir karşı öneri sayılır.

(2) Bununla beraber, bir öneriyi kabul amacıyla verilen, ancak önerinin koşullarını esaslı bir şekilde değiştirmeyen ilaveler veya farklı şartlar içeren bir cevap, öneride bulunan, farklılığa gecikmeksizin itirazda bulunmadığı takdirde, kabul sayılır.

**Madde 2.1.12**  
(Teyid yazıları)

Bir sözleşmenin kurulmasından sonra makul bir süre içinde gönderilen ve sözleşmenin teyidini amaçlayan bir yazı, ilave koşullar veya farklı şartlar içermekte ise, bunlar, esas bakımından sözleşmeyi değiştirmedikçe ya da alıcısı tarafından söz konusu farklılığa gecikmeksizin itirazda bulunulmadığı takdirde, sözleşmenin parçası sayılırlar.

### **Madde 2.1.13**

*(Belirli konulara ilişkin bir anlaşmaya dayalı olan veya belirli bir şekilde yapılması gereken sözleşmelerin kurulması)*

Görüşmeler sırasında taraflardan biri, belirli hususlar hakkında anlaşmaya varılmadıkça veya belirli bir şekilde yapılmadıkça sözleşmenin kurulamayacağı hususunda ısrar ederse, söz konusu hususlar ya da şekil bakımından bir anlaşmaya varılmadıkça sözleşme kurulamaz.

### **Madde 2.1.14**

*(Kasten açık bırakılan hususlarla kurulmuş sözleşmeler)*

(1) Eğer taraflar bir sözleşmenin kurulmasına niyet etmişler ise, bilerek ve isteyerek bir konunun ilerideki görüşmelerde karara bağlanması ya da bunun bir üçüncü kişi tarafından belirlenmesi olgusu, sözleşmenin kurulmasını engellemez.

(2) Bir sözleşmenin varlığı, aşağıdaki olgular bakımından etkilenmez:

- (a) tarafların bir konu hakkında anlaşmaya varamamış olmaları;
- (b) bu konunun üçüncü bir kişi tarafından belirlenmemiş olması.

Yeter ki, anlaşmaya varılamayan konu bakımından, tarafların niyetleri göz önüne alınarak, hal ve şartlara göre onu gerçekleştirecek bir seçenek mevcut olsun.

### **Madde 2.1.15**

*(Kötü niyetle yapılan görüşmeler)*

(1) Bir taraf görüşme yapmakta serbesttir ve bir anlaşmaya varılamamış olması nedeniyle de sorumlu tutulamaz.

(2) Bununla beraber, kötü niyetle görüşmede bulunan ve görüşmeyi kesen taraf, diğer tarafa vermiş olduğu zarardan sorumludur.

(3) Diğer tarafla, özellikle, bir anlaşmaya varmamak niyetiyle görüşmeye girilmesi veya görüşmenin sürdürülmesi kötü niyettir.

### **Madde 2.1.16**

*(Gizli tutma yükümlülüğü)*

Görüşmeler sırasında bir tarafça gizli tutulması gereken bilgilerin verilmesi halinde, diğer taraf, sonradan sözleşme kurulsun kurulmasın, bu bilgileri açıklamamak veya kendi amaçları bakımından kullanmamakla yükümlüdür. Uygun olduğu takdirde, bu yükümlülüğe aykırılığın yaptırımını, diğer tarafın elde etmiş olduğu menfaatin tazminidir.

### **Madde 2.1.17**

*(Tamamlayıcı klozlar)*

Tarafların mutabık kalmış oldukları tüm hususların yazılı olarak tamamen sözleşmede yer aldığı klozunu içeren bir yazılı bir sözleşmenin, daha önceki beyanlar veya anlaşmalar kanıt gösterilerek aksi ileri sürülemez veya tamamlanması söz konusu olmaz. Bununla beraber, söz konusu beyanlar ya da anlaşmalar yazılı sözleşmenin yorumunda kullanılabilir.

### **Madde 2.1.18**

*(Belirli bir şekilde yapılacak değişiklikler)*

Herhangi bir değişikliğin ya da sona erdirmenin belirli bir şekilde yapılmasını öngören bir klozu içeren yazılı bir sözleşme başka bir şekilde değiştirilemez veya sona erdirilemez. Bununla beraber, bir taraf davranışı nedeniyle, eğer diğer taraf makul olarak bu davranışa güvenerek hareket etmiş bulunmakta ise, bu klozu ileri sürmekten menedilebilir.

### **Madde 2.1.19**

*(Standart şartlar altında yapılan sözleşmeler)*

(1) Bir taraf veya her iki taraf bir sözleşmenin kurulmasında standart şartları kullanmakta ise, Madde 2.1.20-2.1.22’de yer alan sözleşmenin kurulmasına ilişkin genel kurallar uygulanır

(2) Standart şartlar, daha önceden genel olarak hazırlanmış olan ve bir tarafça sürekli olarak kullanılan ve diğer tarafla görüşme yapılmaksızın fiilen kullanılmış bulunan hükümlerdir.

### **Madde 2.1.20**

*(Şaşırtıcı koşullar)*

(1) Standart şartlarda yer alan, diğer tarafın makul olarak beklemeyeceği nitelikte bulunan bir şart, diğer tarafça açık olarak kabul edilmedikçe hüküm doğurmaz.

(2) Bir şartın böyle bir nitelikte olup olmadığına karar verilirken, onun içeriği, yazıldığı dil ve sunum şekli göz önüne alınır.

### **Madde 2.1.21**

*(Standart şartlar ile standart olmayan şartlar arasındaki çatışma)*

Standart bir şart ile standart olmayan bir şartın çatışması halinde, sonuncusu üstün tutulur.

### **Madde 2.1.22**

*Alm. (Birbiriyle çatışan genel işlem şartları)(Şekiller savaşı)İng.*

Her iki taraf da standart şartları kullanır ve standart şartlar dışında, bir anlaşmaya varırlarsa, standart şartların herhangi birinin anlaşmaya varılan şartlarla uyumunu halinde, bir taraf, önceden veya daha sonra ve gecikmeksizin diğer tarafa böyle bir sözleşmeyle bağlı olmak niyetinde olmadığını bildirmedikçe sözleşme anlaşmaya varılmış bulunan şartlarla kurulmuş olur.

## **KESİM 2: TEMSİL YETKİSİ**

### **Madde.2.2.1**

*(Bu Kesimin Kapsamı)*

(1) Bu Kesim, bir kimsenin (“temsil olunan”) bir üçüncü kişiyle olan sözleşmesel veya sözleşmeyle ilgili hukuki ilişkileri bakımından, temsilci kendi adına veya temsil olunan adına hareket etmiş olsun olmasın o şahsın (“temsilci”) yetkisini düzenler.

(2) Bu Kesim, sadece bir tarafta temsil olunan veya temsilci; diğer tarafta da üçüncü kişi arasındaki ilişkileri düzenler.

(3) Bu Kesim, bir temsilcinin kanundan kaynaklanan temsil yetkisini veya bir merci ya da mahkeme tarafından atanmış bulunan bir temsilcinin temsil yetkisini düzenlemez.

### **Madde 2.2.2**

*(Temsil yetkisinin verilmesi ve kapsamı)*

(1) Temsil olunanın temsilciye vereceği temsil yetkisi açık veya örtülü bir şekilde verilebilir.

(2) Temsilci, temsil yetkisinin verilmesi bulunduğu amaçlara ulaşılması bakımından hal ve şartlara göre gerekli olan tüm işlemleri yapmaya yetkilidir.

### **Madde 2.2.3**

*(Açık temsil)*

(1) Bir temsilci, temsil yetkisinin çerçevesi içinde hareket ederse ve üçüncü kişi de temsilcinin temsilci sıfatıyla hareket ettiğini bilmekte ise veya bilmesi gerekiyorsa, temsilcinin yapacağı işlemler doğrudan doğruya temsil olunan ile üçüncü kişi arasındaki hukuksal ilişkide hüküm doğurur; temsilci ile üçüncü kişi arasında bir hukuki ilişki kurulmaz.

(2) Bununla beraber, temsilci, temsil olunanın rızasıyla sözleşmenin tarafı olmayı taahhüt etmiş ise, temsilcinin işlemi, sadece temsilci ile üçüncü kişi arasındaki ilişkilerde hüküm doğurur.

### **Madde 2.2.4**

*(Örtülü temsil)*

(1) Temsilci, temsil yetkisinin kapsamı içinde hareket etmekte ise ve üçüncü kişi de temsilcinin temsilci sıfatıyla hareket etmekte olduğunu bilmemekte ise ya da bilmesi gerekmiyorsa, temsilcinin işlemleri sadece temsilci ile üçüncü kişi arasında hüküm doğurur.

(2) Bununla beraber, temsilci, bir teşebbüs adına bir üçüncü kişiyle sözleşme yaptığında, kendisini teşebbüsün maliki gibi göstermiş bulunuyorsa, teşebbüsün gerçek malikinin kim olduğunu öğrenmesi üzerine, üçüncü kişi, temsilciye karşı olan haklarını, teşebbüsün malikine karşı da kullanabilir.

### **Madde 2.2.5**

*(Temsil yetkisi olmaksızın veya temsil yetkisini aşarak hareket eden temsilci)*

(1) Bir kimsenin temsil yetkisi olmaksızın ya da temsil yetkisini aşarak hareket eden halinde, yaptığı işlemler, temsil olunan ile üçüncü kişi arasındaki hukuksal ilişkilerde hüküm doğurmaz.

(2) Bununla beraber, temsil olunan, temsilcinin temsil olunan yararına hareket etmek yetkisine sahip olduğuna üçüncü kişiyi makul olarak inandırmış bulunmakta ise ve temsilci de temsil yetkisinin sınırları içinde hareket etmiş bulunuyorsa, temsil olunan, üçüncü kişiye karşı temsilcinin temsil yetkisinin bulunmadığını ileri süremez.

### **Madde 2.2.6**

*(Temsil yetkisi olmaksızın veya temsil yetkisini aşarak hareket eden temsilci)*

(1) Bir temsilci, temsil yetkisi olmaksızın hareket eder ya da temsil yetkisini aşarsa, temsil olunan tarafından onam verilmemesi halinde, üçüncü kişiye gelen zarardan, temsil yetkisi içinde hareket eden ve yetkisini aşmayan temsilci gibi sorumlu olur.

(2) Bununla beraber, eğer üçüncü kişi temsilcinin temsil yetkisinin bulunmadığını veya aşılmış olduğunu bilmekte ise ya da bilmesi gerekiyorsa, temsilci sorumlu tutulamaz.

**Madde 2.2.7**  
*(Menfaatler çatışması)*

(1) Bir temsilci tarafından yapılan sözleşmede, temsilci ile temsil olunan arasında, üçüncü kişinin bilmekte olduğu veya bilmesi gereken bir menfaat çatışması bulunuyorsa, temsil olunan sözleşmeyi feshedebilir. Fesih hakkı 3.2.9 ve 3.2.11-3.2.15 Maddelerine tabidir.

(2) Bununla beraber,

(a) eğer temsilcinin menfaat çatışması durumuna rıza göstermiş ise ya da bu durumu bilmekte ise veya bilmesi gerekiyorsa; ya da

(b) temsilci, menfaat çatışması durumunu temsil olunana açıklamış olup da, temsil olunan makul bir süre içinde itirazda bulunmamış ise, temsil olunan sözleşmeyi feshedemez.

**Madde 2.2.8**  
*(Alt temsil)*

Makul olarak temsilci tarafından yapılması beklenmeyen işlemler için temsilcinin zımnen alt temsilci atama yetkisi mevcuttur.

**Madde 2.2.9**  
*(Onam)*

(1) Temsilcinin yetkisi olmaksızın ya da yetkisini aşarak hareket ederek yaptığı bir işlem temsil olunan tarafından onaylanabilir. Onay üzerine, yapılan işlem sanki temsil yetkisi varmış gibi yapılmış bulunan bir işlem gibi aynı sonuçları doğurur.

(2) Üçüncü kişi temsil olunana bir bildirimde bulunarak onam için makul bir süre belirleyebilir. Temsil olunan bu süre içinde onam vermez ise, daha sonra onam veremez.

(3) Temsilcinin işlemi yaptığı anda, üçüncü kişi, temsil yetkisinin bulunmadığını bilmemekte ise ya da bilmesi gerekmiyorsa, onamın verilmesinden önce herhangi bir anda, temsil olunana yapacağı bir bildirimle onamla bağlı olmadığını bildirebilir.

**Madde 2.2.10**  
*(Temsil yetkisinin sona ermesi)*

(1) Üçüncü kişi tarafından bilinmediği ya da bilinmesi gerekmediği sürece, temsil yetkisinin sona ermesi ona karşı hüküm ifade etmez.

(2) Temsil yetkisinin sona ermesine rağmen, temsil olunanın menfaatlerine zarar gelmesinin önlenmesi için gerekli olan işlerin yapılması bakımından temsilcinin temsil yetkisi devam eder.

## **BÖLÜM 3- GEÇERLİLİK**

### **KESİM 1: GENEL HÜKÜMLER**

#### **Madde 3.1.1**

*(Kapsam dışı konular)*

Bu Bölüm ehliyetsizlik hallerine uygulanmaz.

#### **Madde 3.1.2**

*(Sırf anlaşmaya varmanın geçerliliği)*

Sözleşme, başkaca bir şeye gerek kalmaksızın, sadece tarafların anlaşmalarıyla kurulabilir, değiştirilebilir veya sona erdirilebilir.

#### **Madde 3.1.3**

*(Başlangıçta imkansızlık)*

(1) Sözleşmenin kurulması anında üstlenilen borcun ifasının imkansız olduğu olgusu sözleşmenin geçerliliğini etkilemez.

(2) Sözleşmenin kurulması anında sözleşmenin ilişkin olduğu şey üzerinde bir tarafın tasarrufta bulunma yetkisinin bulunmaması sözleşmenin kurulmasını etkilemez.

#### **Madde 3.1.4**

*(Bu hükümlerin emredici niteliği)*

Bu Bölümde yer alan aldatma, korkutma, aşırı yararlanma ve hukuka aykırılığa ilişkin hükümler emredici niteliktedir.

### **KESİM 2: FESİH NEDENLERİ**

#### **Madde 3.2.1**

*(Yanılmanın tanımı)*

Yanılma, sözleşmenin kurulduğu anda olgulara veya hukuka ilişkin yanlış bir varsayımdır.

#### **Madde 3.2.2**

*(Esaslı yanılma)*

(1) Yanılan taraf, yanılma nedeniyle, sözleşme yapıldığı anda, yanılmanın, kendisi gibi aynı durumda bulunan makul bir insanın sözleşmeyi maddi bakımdan ancak farklı şartlarla yapacağı ya da olayların gerçek durumu bilinseydi hiç yapmayacağı derecede önemli olması halinde

ve

(a) diğer taraf aynı yanılığa düşmüş veya yanılmaya neden olmuş bulunuyorsa ya da yanılmayı bilmekte ise veya bilmesi gerekiyorsa ve yanılan tarafı yanılığın içinde bırakmak dürüst davranışın makul ticari kurallarına aykırı ise, ya da

(b) fesih anında diğer taraf sözleşmeye güvenerek makul şekilde hareket etmiş değilse bulunuyorsa

sözleşmeyi feshedebilir.

(2) Bununla beraber, yanılan tarafın, eğer,

- (a) yanılmanın gerçekleşmesinde ağır derecede kusuru bulunmakta ise; veya
- (b) yanılığ, yanılmanın varsayılacağı bir konuya ilişkin bulunmakta ise ya da hal ve şartlara göre, yanılmanın yanılan tarafça üstlenilmesi gerekmekte ise,

yanılan taraf sözleşmeyi feshedemez.

### **Madde 3.2.3**

*(Açıklama veya iletmede yanılma)*

Bir beyanın açıklanması veya iletilmesinde yanılma, beyanı yapmış olan kişinin yanılığı olarak kabul edilir.

### **Madde 3.2.4**

*(İfanın yapılmamasının yaptırımları)*

Hal ve şartlara göre yanılan taraf, ifanın yapılmaması nedeniyle bir hukuki yardımdan yararlanmakta ise veya yararlanabilecek ise, yanılma nedeniyle sözleşmeyi feshedebilir.

### **Madde 3.2.5**

*(Aldatma)*

Bir taraf, aldatıcı dil ve uygulamalar dahil, diğer tarafın aldatıcı beyanıyla bir sözleşmenin yapılmasına sevk edilmiş ise veya dürüst davranışın makul ticari standartları uyarınca diğer tarafça kendisine açıklanması gereken hususlar aldatmak amacıyla açıklanmamış bulunuyorsa, sözleşmeyi feshedebilir.

### **Madde 3.2.6**

*(Korkutma)*

Bir taraf, diğer tarafın hukuka aykırı korkutmasıyla, bir sözleşmenin yapılmasına sevk edilmiş ise, hal ve şartlara göre, korkutmanın, korkutulan taraf için başkaca bir makul seçenek bırakmayacak derecede yakın ve ciddi olması halinde korkutulan sözleşmeyi feshedilir. Özellikle, bir tarafın korkutulduğu bir eylem ya da ihmali bizatihi hukuka aykırı ise, veya sözleşmenin sonucunu elde etmek için bunun bir araç olarak kullanılması hukuka aykırı bulunuyorsa, korkutma hukuka aykırıdır.

### **Madde 3.2.7**

*(Aşırı yararlanma)*

(1) Sözleşmenin yapıldığı anda, sözleşme veya sözleşmenin şartı, diğer tarafa aşırı bir yararlanma sağlamakta ise, sözleşen taraf sözleşmeyi veya şartını feshedebilir. Diğer hususlar içinde aşağıdaki hususların da göz önünde bulundurulması gerekir:

(a) diğer tarafın haksız yararlanmasının sözleşen tarafın bağımlılığından, ekonomik sıkıntısından veya ivedi gereksinimlerinden veya basiretsizlik, bilgisizlik, deneyimsizlik ya da pazarlık yeteneğinin eksik olması olgusu, ve

(b) sözleşmenin niteliği ve amacı.

(2) Sözleşmeyi feshetmek yetkisine sahip olan tarafın istemi üzerine mahkeme, sözleşmeyi ve sözleşmenin şartını dürüst davranışın makul ticari standartlarına uyarlayabilir.

(3) Mahkeme, ayrıca, fesih bildirimini alan tarafın istemi üzerine de, sözleşmeyi veya sözleşme şartını uyarlayabilir, yeter ki, fesih bildirimini alan taraf diğer sözleşen tarafı, fesih bildirimini alınmasından sonra ve diğer sözleşen tarafın buna güvenerek makul bir şekilde hareket etmesinden önce gecikmeksizin uyarılama isteminden haberdar etmiş olsun. Madde 3.2.10(2) kıyasen uygulanır.

**Madde 3.2.8**  
*(Üçüncü kişiler)*

(1) Aldatmanın, korkutmanın, aşırı yararlanmanın veya bir tarafın yanlıgısının diğer tarafın eylemlerinden sorumlu tutulacağı bir üçüncü kişiye isnat edilmesi veya üçüncü kişi tarafından bilinmesi veya bilinmesinin gerekmesi halinde, sözleşme, sanki diğer tarafın davranışı veya bilgisi varmış gibi aynı şartlar altında fesih edilebilir.

(2) Aldatmanın, korkutmanın, aşırı yararlanmanın veya bir tarafın yanlıgısının diğer tarafın eylemlerinden sorumlu tutulmadığı bir üçüncü kişiye isnat edilmesi halinde ise,; diğer taraf aldatma, korkutma veya aşırı yararlanmayı bilmekte ise ya da bilmesi gerekiyorsa veya fesih anında sözleşmeye güvenerek hareket etmiş değilse, sözleşme fesih edilebilir.

**Madde 3.2.9**  
*(Onama)*

Eğer sözleşmeyi feshetmek yetkisine sahip olan taraf, fesih bildirimini yapılacağı sürenin işlemeden sonra, açıkça veya örtülü bir şekilde sözleşmeye onam verirse, sözleşmenin feshi istenemez.

**Madde 3.2.10**  
*(Fesih hakkının yitirilmesi)*

Eğer yanılma nedeniyle sözleşmeyi bir taraf sözleşmeyi feshetme yetkisine sahip olup da diğer taraf sözleşmeyi ifa etmeye istekli olduğunu beyan ederse veya sözleşmeyi feshetme yetkisine sahip olan tarafça anlaşılacak şekilde sözleşmeyi ifa ederse, sözleşme bu tarafın anlamış olduğu şekilde kurulmuş sayılır. Diğer tarafın söz konusu beyanda bulunmasının ya da sözleşmeyi ifa etmesinin sözleşmeyi feshetme yetkisine sahip olan tarafın, sözleşmeyi ne şekilde anlamış olduğundan diğer tarafı haberdar etmesinden sonra ve o tarafın fesih bildirimine güvenerek hareket etmesinden önce yapılmış olması gerekir.

(2) Böyle bir beyandan ya da ifanın yapılmasından sonra, fesih hakkı kaybolur ve daha önce yapılmış bir bildirim hükümsüz kalır.

**Madde 3.2.11**  
*(Fesih bildirimini)*

Bir tarafın sözleşmeyi feshetme hakkı, diğer tarafa bildirimde bulunmak suretiyle kullanılır.

### **Madde 3.2.12**

*(Süreler)*

Fesih bildirimini, hal ve şartlar göz önüne alınarak, fesihte bulunan tarafın fesih nedeni olan olguyu bilmesinden veya söz konusu fesih nedeninden haberdar olmamasının mümkün bulunmamasında ya da serbest hareket edebilmesinden sonra, makul bir süre içinde yapılır.

(2) Madde 3.2.7 uyarınca fesihte bulunacak tarafça sözleşmenin bir şartı fesih edilecek ise, fesih bildirimini süresi, söz konusu şart diğer tarafça teyid edildiği zaman işlemeye başlar.

### **Madde 3.2.13**

*(Kısmi fesih)*

Eğer fesih nedeni sözleşmenin sadece bireysel bir şartına ilişkin ise, hal ve şartlara göre sözleşmenin kalan kısmının varlığını sürdürmesi makul olmadığı takdirde, feshin etkisi sadece söz konusu şartlarla sınırlı olur.

### **Madde 3.2.14**

*(Feshin geriye etkisi)*

Fesih, geriye etkili olarak hüküm ifade eder.

### **Madde 3.2.15**

*(Geri alma)*

(1) Fesih halinde taraflardan her biri, sözleşme altında ne sağlamış ise, onu ya da feshedilmiş kısmına düşeni talep edebilir, şöyle ki diğer taraf da aynı anda elde etmiş olduğu şeyi ya da feshedilmiş kısmına düşeni karşı tarafa geri vermiş olsun,

(2) Aynen geri verme olanaksız ise ya da uygun bulunmuyorsa, iade makul olduğu zaman para olarak yapılır.

(3) Eğer aynen iadenin yapılmasına ilişkin olanaksızlık diğer tarafa atfedilebiliyorsa, ifayı alan taraf parayla iadede bulunmak zorunda değildir.

(4) İfa olarak alınanın muhafazası ve idamesi için gerekli olan makul masraflar için bir tazminat istenebilir.

### **Madde 3.2.16**

*(Tazminat)*

Sözleşme feshedilmiş olsun olmasın, fesih nedenini bilen ya da bilmesi gereken taraf, diğer tarafı, sözleşmeyi yapılmış olsaydı ne durumda olacak idiyse, aynı duruma getirmeye mecburdur.

### **Madde 3.2.17**

*(Tek yanlı beyanlar)*

Bu Bölüm hükümleri, bir taraftan diğerine gönderilecek olan niyet iletilerine uygun uyarlamalarla uygulanır.

## KESİM 3: HUKUKA AYKIRILIK

### Madde 3.3.1

*(Emredici kurallara aykırı sözleşmeler)*

- (1) Bir sözleşmenin, bu İlkelerin Madde 1.4 hükümleri uyarınca uygulanacak ulusal, uluslararası ya da uluslararası kökenli emredici bir hukuk kuralını ihlal etmesi halinde, şayet varsa, söz konusu ihlalin sözleşme üzerindeki etkileri, açıkça o emredici kuralda öngörülen etkilerdir.
- (2) Emredici kural, bir sözleşme üzerindeki etkilerini açıkça öngörmüş bulunmuyorsa, taraflar, sözleşmeye makul olan hal ve şartlarda hangi yaptırımlar uygulanacak ise, bunları uygulamak hakkına sahip olur.
- (3) Makul olanın ne olduğu belirlenirken, aşağıdaki hususlar göz önüne alınır:
  - (a) ihlal edilen kuralın amacı;
  - (b) o kuralın korumakta olduğu kişiler kategorisi;
  - (c) ihlal edilmiş kural altında uygulanabilecek herhangi bir yaptırım;
  - (d) ihlalin ciddiliği;
  - (e) taraflardan birinin veya her iki tarafın ihlali bilip bilmediği;
  - (f) sözleşmenin ifasının ihlali gerekli kılıp kılmadığı; ve
  - (g) tarafların makul beklentileri.

### Madde 3.3.2

*(Geri verme)*

- (1) Madde 3.3.1 bağlamında emredici bir kuralı ihlal eden sözleşme uyarınca yapılmış bulunan bir ifa söz konusu ise, hal ve şartlara göre makul olduğu takdirde tarafların aldıklarını geri vermeleri söz konusu olabilir.
- (2) Makul olan şeyin ne olduğu belirlenirken, uygun uyarlamalarla, Madde 3.3.1(3)'de yollamada bulunulan ölçütler göz önünde bulundurulur.
- (3) İade imkanı verilmiş bulunuyorsa, uygun uyarlamalarla, Madde 3.2.15'deki kurallar uygulanır.

## BÖLÜM 4- YORUM

### Madde 4.1

*(Tarafların niyeti)*

- (1) Sözleşme, tarafların ortak niyetlerine göre yorumlanır.
- (2) Ortak niyet saptanamazsa, aynı durumdaki makul kimselerin sözleşmenin tarafları olarak aynı hal ve şartlarda verecekleri anlama göre yorumlanır.

## **Madde 4.2**

*(Beyanların ve diğer davranışın yorumu)*

(1) Bir tarafın beyanları ve diğer davranışı, eğer diğer taraf onun niyetini bildiği ya da bu niyeti bilmemiş olması mümkün olmadığı takdirde, beyanda bulunanın niyetine göre yorumlanır.

(2) Eğer yukarıdaki paragraf uygulanamazsa, söz konusu beyanlar ve diğer davranış, aynı durumdaki makul bir kimsenin diğer taraf olarak aynı hal ve şartlarda ona vereceği anlama göre yorumlanır.

## **Madde 4.3**

*(İlgili durumlar)*

Madde 4.1 ve 4.2'nin uygulanmasında, aşağıdakiler dahil, tüm hal ve şartlar göz önüne alınır:

- (a) taraflar arasındaki ön görüşmeler;
- (b) tarafların aralarında kurmuş oldukları uygulamalar;
- (c) tarafların sözleşmenin kurulmasını izleyen davranışları;
- (d) sözleşmenin niteliği ve amacı;
- (e) ilgili ticaret dalında terimlere ve ifadelere ortak olarak verilen anlamlar;
- (f) teamüller.

## **Madde 4.4**

*(Sözleşmeye veya beyana tüm olarak yollama)*

Şartlar ve açıklamalar tüm sözleşmenin ya da içinde yer aldıkları beyanın ışığında yorumlanır.

## **Madde 4.5**

*(Tüm koşulların hüküm doğurması)*

Sözleşme koşulları, bunların bazılarının hüküm doğurmaktan yoksun kılınmaları şeklinde değil, fakat tüm koşullar hüküm doğuracak şekilde yorumlanır.

## **Madde 4.6**

*(Contra proferentem kuralı)*

Eğer bir tarafça getirilen şartlar açık değilse, o tarafın aleyhine olan yorum üstün tutulur.

## **Madde 4.7**

*(Dile ilişkin belirsizlikler)*

Bir sözleşme her bir dildeki metin geçerli olacak şekilde iki veya daha çok dilde yapılacak olursa, metinler arasındaki çatışma durumlarında, yorum için, sözleşmenin orijinal olarak yapılmış olduğu metin üstün tutulur.

## **Madde 4.8**

*(Sözleşme boşluklarının doldurulması)*

(1) Eğer sözleşşen taraflar, hakları ve borçlarının belirlenmesi bakımından önemli olan bir şart üzerinde anlaşmamışlar ise, sözleşşme hal ve şartlara uygun olan şarta göre tamamlanır.

(2) Uygun olan şartın belirlenmesinde, diğer etkenler yanında

- (a) tarafların niyetleri
- (b) sözleşşmenin niteliği ve amacı;
- (c) dürüstlük ve dürüst işşlem kuralı;
- (d) amaca uygunluk

etkenleri de göz önüne alınır

## **BÖLÜM 5- SÖZLEŞŞMENİN İÇERİĞİ VE ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN HAKLARI**

### **KESİM 1: SÖZLEŞŞMENİN İÇERİĞİ**

#### **Madde 5.1.1**

*(Açıkça kararlaştırılan ve örtülü olarak üstlenilen borçlar)*

Tarafların sözleşşmesel borçları açıkça kararlaştırılabileceği gibi örtülü de olabilir.

#### **Madde 5.1.2**

*(Örtülü borçlar)*

Örtülü borçlar,

- (a) sözleşşmenin nitelik ve amacından;
- (b) taraflar arasında kurulmuş bulunan uygulamalar ve teamüllerden;
- (c) dürüstlük ve dürüst işşlem kuralından
- (d) amaca uygunluktan

kaynaklanırlar.

#### **Madde 5.1.3**

*(Taraflar arasında işşbirliği)*

Bir tarafın borçlarının ifası için makul olarak tarafların işşbirliği yapmaları bekleniyorsa, taraflardan her biri diğeri ile işşbirliğinde bulunmakla yükümlüdür.

#### **Madde 5.1.4**

*(Belirli bir sonuca ulaşşma borcu. En üstün çabayı gösterme borcu)*

(1) Bir tarafın borcu, belirli bir sonuca ulaşşma yükümlülüğünü gerektiriyorsa, o taraf, söz konusu sonucu başşarmakla yükümlüdür.

(2) Bir tarafın borcu, bir faaliyetin ifasında en üstün çabayı gösterme yükümlülüğünü gerektiriyorsa, o taraf, aynı hal ve şartlarda makul bir kimsenin göstereceği çabaları göstermekle yükümlüdür.

### **Madde 5.1.5**

*(Üstlenilen yükümlülüğün türünün belirlenmesi)*

Bir tarafın bir faaliyetin ifasında en üst çabaların gösterilmesi yükümlülüğüne ilişkin borcunun belirlenmesinde, diğer etkenlerden başka, aşağıdakiler de göz önüne alınır:

- (a) sözleşmede borcun açıklanış tarzı;
- (b) sözleşme fiyatı ve diğer sözleşme şartları;
- (c) beklenen sonucun elde edilmesi için normal olarak üstlenilmesi gereken riskin derecesi;
- (d) borcun ifasına diğer tarafın etkide bulunma yeteneği.

### **Madde 5.1.6**

*(İfanın kalitesinin belirlenmesi)*

İfanın kalitesi sözleşmeyle belirlenmemiş ise ya da sözleşmeden çıkarılamıyorsa, ifada bulunacak olan taraf, makul olan ve hal ve şartlara göre ortalama olandan daha az olmayan nitelikte ifada bulunmakla yükümlüdür.

### **Madde 5.1.7**

*(Fiyatın belirlenmesi)*

- (1) Sözleşmede fiyat belirlenmemişse veya fiyatın belirlenebilmesine ilişkin bir hüküm bulunmuyorsa, tersine bir belirtinin yokluğu durumunda, tarafların, ilgili ticaret dalında karşılaştırılabilir durumlarda, söz konusu ifa için sözleşmenin kurulduğu anda genellikle uygulanan fiyata yollamada bulunmuş oldukları varsayılır.
- (2) Fiyatın bir tarafça belirleneceği durumda, eğer belirlenen fiyat açıkça akla uygun değilse, tersine bir sözleşmesel şart bulunmağı takdirde, makul fiyat sözleşmenin yerine geçer.
- (3) Fiyatın üçüncü bir kişi tarafından belirleneceği durumda, üçüncü kişi fiyatı belirleyemez ise veya belirlemezse, makul fiyat, sözleşme fiyatı olur.
- (4) Fiyatın mevcut olmayan veya varlığı sona ermiş ya da erişilemeyecek etkenlere yollamada bulunularak belirleneceği durumda, en yakın eşdeğer etken onun yerine geçer.

### **Madde 5.1.8**

*(Belirsiz süreli sözleşme)*

Belirsiz süreli sözleşmeye, taraflardan her birinin önceden makul bir süre vereceği bir bildirimle son verilebilir.

### **Madde 5.1.9**

*(İbra sözleşmesi)*

- (1) Alacaklı, borçlu ile anlaşarak hakkından vazgeçebilir.
- (2) Herhangi bir karşı edim alınmaksızın bir haktan vazgeçilmesine ilişkin öneri, borçlu bu öneriyi öğrendikten sonra gecikmeksizin ret etmez ise kabul edilmiş sayılır.

## KESİM 2: ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN HAKLARI

### Madde 5.2.1

*(Üçüncü kişi yararına sözleşme)*

(1) Taraflar (“vaat eden” ve “vaat edilen”) açık veya örtülü bir anlaşmayla üçüncü bir kişiye (“lehtar”) bir hak verebilirler.

(2) Lehtarın, vaat edene karşı olan hakkının varlığı ve kapsamı, tarafların anlaşmalarıyla belirlenir ve söz konusu anlaşmadaki koşullara veya diğer sınırlamalara tabidir.

### Madde 5.2.2

*(Üçüncü kişinin belirlenebilirliği)*

Lehtarın, sözleşmeyle yeterli bir şekilde belirlenmiş olması gerekir, ancak sözleşmenin yapıldığı anda mevcut olması gerekli değildir.

### Madde 5.2.3

*(Sorumluluktan kurtuluş ve sınırlama klostarı)*

Üçüncü kişi yararına hakların verilmesi, sözleşmede üçüncü kişinin sorumluluğunu kaldıran ya da sınırlayan bir kloza başvurma hakkını içerir.

### Madde 5.2.4

*(Savunmalar)*

Vaat eden, vaat edilene karşı ileri sürebileceği tüm savunmaları lehtara karşı da ileri sürebilir.

### Madde 5.2.5

*(Geri alma)*

Taraflar sözleşmeyle lehtara verilen hakları, bunları lehtar tarafından kabul edilinceye ya da makul bir şekilde bunlara dayanarak hareket edinceye kadar değiştirebilir ya da geri alabilirler.

### Madde 5.2.6

*(Vazgeçme)*

Lehtar, kendisine verilen haktan vazgeçebilir.

## KESİM 3: KOŞULLAR

### Madde 5.3.1

*(Koşulların çeşitleri)*

Bir sözleşme veya sözleşmesel bir borç, belirli olmayan müstakbel bir olayın gerçekleşmesi koşuluna tabi kılınabilir. Şöyle ki, olay gerçekleşirse sözleşme veya sözleşmesel borç hüküm doğurur (“geciktirici koşul”) veya olayın gerçekleşmesiyle sona erer (“bozucu koşul”).

### Madde 5.3.2

*(Koşulların hükümleri)*

Taraflarca başka bir anlaşma yapılmadıkça,

(a) geciktirici koşulu gerçekleşmesi üzerine ilgili sözleşme veya sözleşmesel borç hüküm doğurur;

(b) bozucu koşulun gerçekleşmesi üzerine, ilgili sözleşme veya sözleşmesel borç sona erer.

### **Madde 5.3.3**

*(Koşulların gerçekleşmesine müdahale)*

(1) Bir koşulun gerçekleşmesi, dürüstlük kuralına, dürüst işlem hayatına veya işbirliği yükümlülüğüne aykırı olarak bir tarafça önlenirse, önleyen taraf koşulun gerçekleşmemesine dayanamaz.

(2) Bir koşulun gerçekleşmesi, dürüstlük kuralına, dürüst işlem hayatına veya işbirliğinde bulunma yükümlülüğüne aykırı olarak bir tarafça sağlandığı takdirde, o taraf, koşulun gerçekleşmesine dayanamaz.

### **Madde 5.3.4**

*(Hakları muhafaza borcu)*

Koşulu gerçekleşmesinin askıda olduğu sırada, bir taraf, dürüstlük kuralına, dürüst işlem hayatına veya işbirliği yükümlülüğüne aykırı olarak, koşulun gerçekleşmesi halinde diğer tarafın haklarına zarar verecek şekilde hareket edemez.

### **Madde 5.3.5**

*(Bozucu şartın gerçekleşmesi halinde geri verme)*

(1) Bozucu bir koşulun gerçekleşmesi üzerine, uygun uyarlamalarla, Madde 7.3.6 ve 7.3.7’de öngörülen geri vermeye ilişkin kurallar uygulanır.

(2) Taraflar, bozucu koşulun geriye etkili olarak hüküm doğuracağını kararlaştırmışlarsa, uygun uyarlamalarla, Madde 3.2.15’de öngörülen geri vermeye ilişkin kurallar uygulanır.

## **BÖLÜM 6- İFA**

### **KESİM 1: GENEL OLARAK İFA**

#### **Madde 6.1.1**

*(İfa zamanı)*

Sözleşen taraf, borçlarını,

(a) eğer sözleşmeyle bir zaman belirlenmiş ise veya sözleşmeden böyle bir zaman belirlenebiliyorsa, o zaman;

(b) eğer sözleşmeyle bir süre belirlenmiş ise veya sözleşmeden böyle bir süre belirlenebiliyorsa, hal ve şartlar, diğer tarafın ifa zamanını seçeceğine ilişkin bir belirti göstermedikçe, bu süre içinde herhangi bir zaman;

(c) diğer durumlarda, sözleşmenin kurulmasından sonra makul bir zaman içinde ifa etmeye mecburdur.

#### **Madde 6.1.2**

*(Tek bir anda ifa veya taksitler halinde ifa)*

Madde 6.1.1(b) veya (c)'deki durumlarda, sözleşen taraf borçlarını, eğer ifa tek bir anda yapılabiliriyorsa ve hal ve şartlar başka bir belirtmiyorsa, tek anda ifa etmeye mecburdur.

#### **Madde 6.1.3**

*(İfa sırası)*

(1) İfa zamanında, borç muaccel ise, alacaklı kısmen ifa önerisini, söz konusu öneri borcun kalan kısmı bakımından bir teminatla birlikte yapılmış olsun olmasın, bu şekilde davranmakla meşru bir menfaati olmaksızın, ret edebilir.

(2) Kısmi ifanın alacaklı bakımından neden olduğu ilave masraflar, diğer herhangi bir yaptırıma zarar vermeksizin borçlu tarafından karşılanır.

#### **Madde 6.1.4**

*(İfanın sırası)*

(1) Tarafların ifalarının aynı anda yapılabilidiği durumlarda, hal ve şartlar başkaca bir çözüm göstermedikçe, taraflar ifalarını aynı anda yapmak zorundadırlar.

(2) İfa için sadece bir tarafın bir süre istediği durumda, hal ve şartlar başkaca bir çözüm göstermedikçe, o taraf ifasını ilk olarak yerine getirmekle yükümlüdür.

#### **Madde 6.1.5**

*(Erken ifa)*

(1) Alacaklı, haklı olmayan bir menfaati bulunmadıkça, vaktinden önce yapılan ifayı ret edebilir.

(2) erken bir ifanın bir tarafça kabulü, o tarafın kendi borcunun ifası için öngörülen zaman bakımından, eğer bu zaman diğer tarafın borçlarının ifasıyla ilgili olmaksızın belirlenmiş ise, hüküm ifade etmez.

(3) erken ifanın alacaklı bakımından doğuracağı ilave masraflar, diğer herhangi bir yaptırıma zarar vermeksizin, borçlu tarafından üstlenilir.

#### **Madde 6.1.6**

*(İfa yeri)*

(1) İfa yeri sözleşmeyle belirlenmemiş ise ya da sözleşmeden çıkarılamıyorsa, sözleşen taraf borcunu aşağıdaki şekilde ifa eder:

- (a) para borcunda, alacaklının iş yerinde;
- (b) diğer herhangi bir borçta, kendi iş yerinde.

(2) Sözleşmenin kurulmasından sonra iş yerinin değişmesinin neden olduğu ifaya ilişkin masraflardaki artışı sözleşen taraf üstlenmek zorundadır.

#### **Madde 6.1.7**

*(Çekle veya başka bir vasıtayla ödeme)*

(1) Ödeme, ödeme yerindeki işlerin olağan akışında kullanılan herhangi bir şekilde yapılabilir.

(2) Bununla beraber, paragraf (1) uyarınca ya da kendi isteğiyle bir çeki veya diğer bir ödeme emrini ya da ödeme vaadini kabul eden bir alacaklının, ödeme yapılacağı şartıyla böyle hareket ettiği varsayılır.

#### **Madde 6.1.8**

*(Havale yoluyla ödeme)*

(1) Alacaklı özel bir hesabı belirtmiş olmadıkça, alacaklının hesabı olduğunu bildirdiği herhangi bir finans kuruluşuna havale yoluyla ödeme yapılabilir.

(2) Havale yoluyla ödeme yapılması durumunda, borçlunun borcu, havale, alacaklının finans kuruluşunda hüküm ifade ettiği anda sona erer.

#### **Madde 6.1.9**

*(Ödemenin yapılacağı para cinsi)*

(1) Eğer bir para borcu, ödeme yerindeki paradan başka bir para cinsiyle ifade edilmiş ise, aşağıdaki durumlar söz konusu olmadıkça, borçlu tarafından ödeme yerindeki para cinsiyle ödemede bulunulabilir:

(a) eğer kararlaştırılan para cinsi serbestçe tedavül edilemiyorsa,

(b) taraflar, ödemenin sadece para borcunun ifade edildiği para cinsiyle yapılması gerektiği konusunda anlaşmış bulunmuyorlarsa;

(2) Eğer borçlu için para borcunun ifade edildiği para cinsiyle ödemede bulunmak olanaksız ise, alacaklı, paragraf (1)(b)'deki yollamada bulunulan durumda dahi, ödeme yerindeki para cinsiyle ödeme yapılmasını isteyebilir.

(3) Ödeme yerindeki para cinsiyle ödeme ödemenin muaccel olduğu anda geçerli olan tedavül kuruna göre yapılır.

(4) Bununla beraber, borçlu ödemenin muaccel olduğu anda ödemede bulunmaz ise, alacaklı ödemenin, borcun muaccel olduğu anda ya da fiili ödemenin yapıldığı anda uygulanmakta olan tedavül kuruna göre yapılmasını isteyebilir.

#### **Madde 6.1.10**

*(Para cinsinin belirtilmemiş olması)*

Para borcu belirli bir para cinsiyle ifade edilmiş bulunmuyorsa, ödeme, ödemenin yapılacağı yerdeki para cinsiyle yapılır.

#### **Madde 6.1.11**

*(İfa masrafları)*

Taraflardan her biri kendi borcunun ifasına ilişkin masrafları üstlenir.

**Madde 6.1.12**  
*(Ödemelerin mahsubu)*

(1) Aynı alacaklıya karşı birden fazla para borçları olan borçlu, ödeme anında, ödemenin uygulanmasını istediği borcu bildirebilir.

Bununla beraber, ödeme ilk olarak masraflar, daha sonra muaccel olan faizler ve nihayet asıl alacak için yapılmış sayılır.

(2) Borçlu böyle bir belirtmede bulunmadığı takdirde, alacaklı, borcun muaccel ve çekişmesiz olması koşuluyla, ödemeyi izleyen makul bir süre içinde, ödemenin hangi borca mahsup edileceğini borçluya beyan edebilir.

(3) Paragraf (1) veya (2) uyarınca mahsubun yapılmaması durumunda, ödeme, aşağıdaki sıralamada belirtilen ölçütlerden birini gerçekleştiren borca mahsup edilir:

- (a) muaccel olan borç veya ilk muaccel olacak borç;
- (b) alacaklının en az güvence almış olduğu borç;
- (c) alacaklı için en fazla külfeti olan borç;
- (d) ilk ortaya çıkan borç.

Yukarıdaki ölçütlerden hiç biri uygulanmıyorsa, ödeme, tüm borçlara orantılı olarak mahsup edilir.

**Madde 6.1.13**  
*(Para borcu dışındaki borçların mahsubu)*

Madde 6.1.12 uygun uyarlamalarla, para borcu olmayan borçların mahsubuna da uygulanır.

**Madde 6.1.14**  
*(Resmi izin için başvuru)*

Bir Devletin hukuku bir sözleşmenin veya onun ifasının hüküm doğurması için resmi bir izin alınmasını gerekli kılmakta ise ve o devletin hukuku ya da hal ve şartlar başka bir çözüm belirtmedikçe,

(a) taraflardan birinin iş yeri o Devlette bulunuyorsa, o taraf, iznin alınması için gerekli önlemleri alır.

(b) diğer durumlarda ise, ifasının izin alınmasını gerektirdiği gerekli önlemleri alır.

**Madde 6.1.15**  
*(İzin için başvuru usulü)*

(1) İzin elde edilmesi için gerekli önlemleri alması istenilen taraf, gecikmeksizin gerekli işlemleri yapacak ve izinle ilgili masrafları üstlenecektir.

(2) Bu taraf, ne zaman uygunsa, iznin verildiğini ya da ret edildiğini gecikmeksizin diğer tarafa bildirecektir.

### **Madde 6.1.16**

*(İzin verilmemesi ve ret edilmemesi)*

(1) İzin elde edilmesi için gerekli önlemleri almakla yükümlü olan tarafın tüm önlemleri almasına karşın, kararlaştırılan süre içinde; böyle bir sürenin kararlaştırmamış olduğu durumlarda, sözleşmenin kurulmasından itibaren makul bir süre içinde izin alınmamış ya da ret edilmemiş olursa; tarafların her biri sözleşmeye son verebilir.

(2) Verilecek izin sadece sözleşmenin bazı şartlarını etkilemekte ise, hal ve şartlar göz önüne alınarak, izin ret edilmiş olsa bile sözleşmenin kalan bölümünün muhafaza edilmesi makul görünüyorsa, paragraf (1) hükmü uygulanmaz.

### **Madde 6.1.17**

*(İzin ret edilmesi)*

Sözleşmenin geçerliliğini etkileyen bir iznin ret edilmesi sözleşmeyi hükümsüz kılar. Ret sadece bazı sözleşme şartlarını etkilemekte ise, hal ve şartlar göz önüne alındığında sözleşmenin kalan bölümünün muhafaza edilmesi makul görünüyorsa, sadece söz konusu şartlar hükümsüz sayılır.

İzin ret edilmesi sözleşmenin ifasını tümüyle ya da kısmen olanaksız kışkırmamta ise, ifanın yapılmamasına ilişkin kurallar uygulanır.

## **KESİM 2: İFA GÜÇLÜKLERİ**

### **Madde 6.2.1**

*(Sözleşmenin idamesi)*

Sözleşmenin ifasının taraflardan biri için külfetli bir duruma gelmiş olması halinde bile, o taraf aşağıdaki ifa güçlüklerine tabi olmak şartıyla borcun ifasıyla yükümlüdür.

### **Madde 6.2.2**

*(İfa güçlüğü'nün tanımı)*

Bir tarafın ifasına ilişkin masrafların artması veya bir tarafın kabul ettiği ifanın değerinin azalmış olması nedeniyle sözleşmenin dengesinin esaslı şekilde değişmesi sonucunu doğuran olayların vuku bulması ve

- (a) bu olayların sözleşmenin yapılmasından sonra vuku bulması veya mağdur olan tarafça öğrenilmesi;
- (b) bu olayların sözleşmenin yapıldığı sırada mağdur olan tarafça makul olarak göz önüne alınamayacağı;
- (c) söz konusu olayların mağdur olan tarafın kontrolü dışında olduğu;
- (d) bunların riskinin mağdur olan tarafça üstlenilmediği halleri

ifa güçlüğü sayılır.

### **Madde 6.2.3**

*(İfa güçlüğü'nün hükümleri)*

- (1) İfa güçlüğü durumunda, mağdur olan taraf, yeniden müzakere isteminde bulunabilir. Bu istemin gecikmeksizin yapılması ve dayandığı nedenleri açıklaması gerekir.
- (2) Yeniden görüşme istemi kendiliğinden mağdur olan tarafa ifayı durdurma hakkı vermez.
- (3) Makul bir süre içinde bir anlaşmaya varılamaması halinde, taraflardan her biri sözleşmeyi yargı yerine götürebilir.
- (4) Mahkeme, ifa güçlüğünü kabul ederse, makul olduğu takdirde,
  - (a) belirlenecek bir tarihte ve koşullarla sözleşmeyi sona erdirebilir veya
  - (b) sözleşme dengesini sağlamak amacıyla sözleşmeyi uyarlayabilir.

## **BÖLÜM 7- İFANIN YAPILMAMASI**

### **KESİM 1: GENEL OLARAK İFANIN YAPILMAMASI**

#### **Madde 7.1.1.**

*(İfanın yapılmamasının tanımı)*

İfanın yapılmaması, kötü ifa veya geç ifa da dahil olmak üzere, sözleşen bir tarafın sözleşme altındaki borçlarından her hangi birini yerine getirmemesidir.

#### **Madde 7.1.2**

*(Diğer tarafın müdahalesi)*

Sözleşen bir taraf, diğer tarafın ifada bulunmamasına kendisinin (ilk tarafın) eylemi ya da ihmali ya da riskini kendisinin taşıdığı bir olay neden olmuş ise, diğer tarafın ifada bulunmamasına dayanamaz.

#### **Madde 7.1.3**

*(İfanın alıkonulması)*

(1) Tarafların aynı anda ifada bulunmalarının gerektiği durumlarda, taraflardan her biri diğer taraf ifada bulununcaya kadar ifasını alıkoyabilir.

(2) Tarafların birbirini izleyecek şekilde ifada bulunacakları durumlarda, ilk taraf ifada bulununcaya kadar daha sonra ifada bulunacak taraf ifasını alıkoyabilir.

#### **Madde 7.1.4**

*(İfa etmeyen tarafın sonradan ifada bulunması)*

(1) İfada bulunmayan taraf, masrafları kendisine ait olmak üzere,

- (a) sonradan ifanın önerilen şekli ve zamanı hakkında gecikmeksizin bilgi verilmesi;
- (b) sonradan ifanın hal ve şartlara uygun olması;
- (c) mağdur olan tarafın, sonradan ifayı ret konusunda hukuka uygun bir menfaatinin bulunmaması ve
- (d) sonradan ifanın hemen hüküm doğurması koşullarıyla

sonradan ifada bulunabilir.

(2) Sonradan ifa hakkı bir fesih bildiriyle ortadan kaldırılamaz.

(3) Sonradan ifa hakkına ilişkin olup hüküm doğuran bir bildirim üzerine, mağdur olan tarafın, ifada bulunmayan tarafın sonradan ifasıyla uyumlu olmayan hakları, sonradan ifa süresi sona erinceye kadar askıda kalır.

(4) Mağdur olan taraf, sonradan ifa süresince kendi ifasını alıkoyabilir.

Sonradan ifaya karşın, mağdur olan taraf, sonradan ifanın neden olduğu veya önleyemediği herhangi bir zararın tazmini ile gecikme nedeniyle uğramış olduğu zararlara ilişkin talep hakkını muhafaza eder.

**Madde 7.1.5**  
(İfa için ek süre)

(1) İfade bulunulmaması durumunda, mağdur olan taraf, diğer tarafa bildirimde bulunmak suretiyle ifa için bir ek süreye izin verebilir.

(2) Ek süre esnasında, mağdur olan taraf, kendi karşılıklı borçlarının ifasını alıkoyabilir ve tazminat isteyebilir; ancak başka herhangi bir istemde bulunamaz. Mağdur olan taraf, eğer diğer taraftan ilave süre içinde ifade bulunulmayacağına ilişkin bir bildirim alırsa, ya da ilave sürenin sona ermesi üzerine muaccel ifa yapılmamış olursa, mağdur olan taraf bu Bölümde öngörülen herhangi bir yardım için başvuruda bulunabilir.

(3) Esaslı olmayan bir ifanın gecikmesi halinde, mağdur olan taraf, makul uzunlukta bir ilave süreye izin vermiş ise, bu sürenin sonunda sözleşmeyi sona erdirebilir. İzin verilen ilave süre makul uzunlukta değilse, bu süre makul bir uzunluğa kadar uzatılabilir. Mağdur olan taraf, bildiriminde, söz konusu bildirimle izin verilen süre içinde diğer tarafın ifada bulunmaması halinde, sözleşmenin kendiliğinden sona ereceğine de öngörebilir.

(4) İfa edilmeyen borcun, ifade bulunmayan tarafın sözleşmesel borcunun sadece küçük bir parçası olması halinde, paragraf (3) uygulanmaz.

**Madde 7.1.6**  
(Bağışıklık klozları)

Bir tarafın ifade bulunmaması halinde sorumluluğunu sınırlayan ya da ortadan kaldıran ya da bir tarafa diğer tarafın makul olarak beklemekte olduğu ifadan esaslı şekilde farklı bir ifade bulunmasına izin veren bir kloza, sözleşmenin amacı göz önüne alındığında bu şekilde hareket etmek önemli derecede haksız olacaksa başvurulamaz.

**Madde 7.1.7**  
(Mücbir sebep)

(1) Sözleşen taraf, kontrolü dışında kalan bir engelden dolayı ifade bulunamadığını ve sözleşmenin yapıldığı sırada böyle bir engelin göz önüne alınmasının veya söz konusu engelden kaçınılmasının ya da onun sonuçlarının üstesinden gelinmesinin makul olarak beklenemeyeceğini kanıtlarsa ifade bulunmamasından özürli sayılır.

(2) Söz konusu engel sadece geçici ise, ifada bulunmama nedeniyle özür, engelin sözleşmenin ifası üzerindeki etkisinin makul olarak göz önüne alınacağı süre için geçerli olur.

(3) İfade bulunamayan taraf, diğer tarafa ifa engeli ve bunun kendisinin ifa yeteneği üzerindeki etkisi hakkında bildirimde bulunmak zorundadır. Eğer bildirim, ifade bulunamayan tarafın ifa engelini bildiği ya da bilmesi gerektiği andan itibaren makul bir süre içinde diğer tarafça alınmadığı takdirde, ifade bulunmayan taraf bildirim alınmamasından doğan zararlar için sorunlu olur.

(4) Bu maddedeki hiçbir hüküm, bir tarafın, sözleşmeyi sona erdirmek veya kendi ifasını alıkoymak ya da muaccel para borcu için faiz istemek hakkına engel olmaz.

## **KESİM 2: İFAYI İSTEME HAKKI**

### **Madde 7.2.1**

*(Para borcunun ifası)*

Bir para borcu ödemekle borçlu olan taraf ödemedede bulunmaz ise, diğer taraf ödeme isteminden bulunabilir.

### **Madde 7.2.2**

*(Para borcu olmayan borcun ifası)*

Para borcu olmayan bir borcu yerine getirmekle yükümlü olan taraf, ifade bulunmaz ise, diğer taraf ifa isteminde bulunabilir. Meğer ki,

- (a) ifa, hukuken veya fiilen olanaksız olsun;
- (b) ifa ya da icrası makul olmayacak derecede külfetli veya masraflı bulunsun;
- (c) ifa istemeye hakkı olan taraf, makul olarak ifayı başka bir kaynaktan elde edebilsin;
- (d) ifa münhasıran kişisel bir nitelikte olsun; veya
- (e) ifa istemeye hakkı olan taraf, ifanın yapılmadığını öğrendiği ya da öğrenmesinin gerektiği andan itibaren makul bir süre içinde ifa isteminden bulunmasın.

### **Madde 7.2.3**

*(Kötü ifanın düzeltilmesi ve yedek ifa)*

İfayı isteme hakkı, uygun hal ve şartlarda, ifanın düzeltilmesini, ifa yerine başka bir ifade bulunulmasını veya diğer bir telafi şekli isteme hakkını da içerir. Madde 7.2.1 ve 7.2.2 hükümleri kıyasen uygulanır.

### **Madde 7.2.4**

*(Yargısal ceza)*

(1) Mahkemenin, sözleşen tarafa ifade bulunmasını emretmesi durumunda, mahkeme, bu emre uygun hareket edilmediği takdirde bir para cezası ödeneceğine de hükmedebilir.

(2) Mahkemenin bulunduğu yer hukukunun emredici hükümleri başkaca bir çözüm öngörmediği takdirde, para cezası mağdur olan tarafa ödenir. Cezanın ödenmesi, mağdur olan tarafın tazminat isteme hakkını ortadan kaldırmaz.

### **Madde 7.2.5**

*(Hukuksal yardımın değiştirilmesi)*

(1) Para borcu olmayan bir borcun ifasını isteyen ve belirlenmiş bir süre içinde ya da makul olan bir süre içinde ifayı alamayan mağdur taraf, başka bir yardım için istemde bulunabilir.

(2) Mahkemenin para borcu olmayan bir borcun ifasına ilişkin kararı uygulanamıyorsa, mağdur olan taraf başka bir yardım isteyebilir.

### **KESİM 3: FESİH**

*(Sözleşmeyi feshetme hakkı)*

(1) Sözleşen taraf, diğer tarafın sözleşme uyarınca üstlendiği bir borcu ifa etmemesinin esaslı bir ifa etmeme teşkil etmesi halinde sözleşmeye sona erdirebilir.

(2) Bir borcun ifa edilmemesinin esaslı bir ifa etmeme durumu olup olmadığı belirlenirken aşağıdaki haller göz önüne alınır:

(a) ifada bulunmanın, ifada bulunmayan tarafın önceden tahmin etmediği ve makul olarak önceden tahmin edemeyecek olduğu sonucun mağdur olan tarafı sözleşme uyarınca beklemeye hakkı olduğu şeyden esaslı bir şekilde yoksun kılıp kılmadığı;

(b) ifa edilmeyen borca kesin bir şekilde uyumun sözleşmenin esasını teşkil edip etmediği;

(c) ifada bulunmamanın istenilerek mi yoksa dikkatsizlik sonucu mu gerçekleştiği;

(d) ifada bulunmamanın mağdur olan tarafa, diğer tarafın gelecekteki ifası da güvenmeme nedeni teşkil edip etmediği;

(e) ifa etmeyen tarafın, sözleşme sona erdirildiğinde ifada bulunmaya ya da ifaya hazırlık sonucu olarak uğrayacağı kaybın orantılı olup olmadığı.

(3) Gecikme halinde de, mağdur olan taraf, diğer taraf madde7.1.5 altında izin verilmiş sürenin geçmesinden önce ifada bulunmayacak olursa, sözleşmeyi sona erdirebilir.

### **Madde 7.3.2**

*(Fesih bildirim)*

(1) Bir tarafın sözleşmeyi feshetme hakkı, diğer tarafa yöneltilecek bir bildirimle kullanılır.

(2) Eğer ifa geç olarak önerilmiş ise veya sözleşmeye uygun değilse, mağdur olan taraf, ifa önerisini ya da sözleşmeye uygun olmayan ifayı öğrendiği ya da öğrenmesinin gerektiği andan itibaren makul bir süre içinde diğer tarafa bildirimde bulunmadığı takdirde sözleşmeyi fesih akını kaybeder.

### **Madde 7.3.3**

*(Beklenen ifada bulunmama hali)*

Sözleşen taraflardan birinin ifada bulunacağı tarihten önce, o tarafın ifada bulunmamasının esaslı bir ifada bulunmama hali olacağı apaçık ise, diğer taraf sözleşmeyi sona erdirebilir.

#### **Madde 7.3.4**

*(Usulüne uygun ifa için uygun güvence)*

Diğer tarafın ifada bulunmamasının esaslı bir ifada bulunmama durumu teşkil edeceğine makul olarak inanan taraf, usulüne uygun ifa için uygun bir güvence verilmesini isteyebilir ve aynı zamanda kendi ifasını alıkoyabilir. Makul bir süre içinde söz konusu güvence verilmediği takdirde, güvence isteyen taraf sözleşmeyi sona erdirebilir.

#### **Madde 7.3.5**

*(Fesih genel olarak hükümleri)*

- (1) Sözleşmenin feshi, her iki tarafı da gelecekte ifada bulunma ve ifayı kabul etme borcundan kurtarır.
- (2) Fesih, ifanın yapılmamasından doğan zararın tazmini istemini ortadan kaldırmaz.
- (3) Fesih, sözleşmede uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin herhangi bir hükmü veya sözleşmenin sona ermesinden sonra hüküm doğuracak diğer herhangi bir sözleşme şartını etkilemez.

#### **Madde 7.3.6**

*(Tek edimle ifa edilecek sözleşmelerde geri verme)*

- (1) Tek edimle ifa edilecek bir sözleşmenin sona ermesi durumunda, taraflardan her biri, sözleşme uyarınca almış olduğu şeyi aynı anda geri vermek koşuluyla, sözleşme uyarınca vermiş olduğu şeyi geri isteyebilir.
- (2) Aynen geri verme olanaklı ya da uygun değilse, makul olduğu takdirde iade parayla yapılır.
- (3) Aynen geri vermenin olanaksızlığı diğer tarafa atfedilirse, ifayı alan parayla iade yapmaya mecbur değildir.
- (4) Kabul edilen ifanın korunması veya idamesi için makul olarak gerekli olan masrafların tazmini istenebilir.

#### **Madde 7.3.7**

*(Bir süre içinde ifa edilecek sözleşmelerde geri verme)*

- (1) Bir süre içinde ifa edilecek bir sözleşmenin sona ermesi halinde, sözleşmenin bölünebilir olması koşuluyla, geri verme sadece fesihten sonraki süre için istenebilir.
- (2) Geri verme bakımından Madde 7.3.6 hükümleri uygulanır.

### **KESİM 4: TAZMİNAT**

#### **Madde 7.4.1**

*(Tazminat istemi)*

İşbu İkelere göre ifanın yapılmasından özürli olma durumu dışında, ifada bulunmama, mağdur olan tarafa münhasıran ya da diğerk hukuki yardımlarla bağlantılı olarak tazminat isteme hakkı verir.

**Madde 7.4.2**  
(Tam tazminat)

(1) Mağdur olan taraf, ifanın yapılmaması sonucunda uğramış olduğu zararın tamamen tazminini isteme hakkına sahiptir. Zarar, hem mağdur olan tarafın uğramış olduğu herhangi bir kaybı; hem de masraf veya zarardan kaçınılması sonucunda elde edeceği kar göz önüne alınarak, yoksun kalmış olduğu herhangi bir kazancı içerir.

(2) Söz konusu zarar, maddi olmayan bir zarar olabilir ve örneğın bedensel acı ya da duygusal üzüntü gibi zararları içerir.

**Madde 7.4.3**  
(Zararın belirliliği)

Tazminat, müstakbel zararlar dahil, makul bir belirlilik derecesinde saptanan zarar için istenir.

Tazminat, gerçekleşmesi olasılığı oranında şans kaybı için de istenebilir.

Zarar, yeterli bir belirlilik düzeyinde kanıtlanamadığı takdirde, tazminat miktarı mahkemenin takdirine aittir.

**Madde 7.4.4**  
(Zararın önceden tahmin edilebilirliği)

İfada bulunmayan taraf, sadece sözleşmenin yapıldığı sırada, ifanın yapılmaması olasılığında önceden tahmin ettiği veya makul olarak tahmin edebileceği zarardan dolayı sorumludur.

**Madde 7.4.5**  
(Eskisinin yerine yeni sözleşmenin geçirilmesi durumunda zararın ispatı)

Mağdur olan taraf sözleşmeyi feshetmiş ve makul bir süre içinde ve makul bir tarzda eskisinin yerine yeni bir sözleşme yapmış bulunuyorsa, sözleşmede kararlaştırılmış fiyat ile yeni sözleşme bedeli arasındaki farkı ve diğerk zararların tazminini isteyebilir.

**Madde 7.4.6**  
(Piyasa fiyatıyla zararın ispatı)

Mağdur olan taraf sözleşmeyi feshetmiş ve bir ikame sözleşme yapmamış ise, ancak sözleşilen edim için bir piyasa fiyatı mevcut bulunuyorsa, sözleşmenin feshedildiği anda sözleşilen fiyat ile piyasa fiyatı arasındaki farkı ve diğerk zararların tazminini isteyebilir.

Piyasa fiyatı, sözleşme ifa edilmiş olsaydı, ifa edilmiş olacağı yerde karşılaştırılabilen durumlarda malların teslimi ve hizmetlerin görülmesi için genel olarak uygulanan fiyattır. Eğer söz konusu yerde böyle bir piyasa fiyatı mevcut değilse, piyasa fiyatı, makul olarak referans verilebilecek başka bir yerdeki fiyattır.

**Madde 7.4.7**

*(Kısmen mağdur olan tarafın neden olduğu zarar)*

Zarar, kısmen mağdur olan tarafın bir eyleminden ya da ihmalinden ya da riski ona ait olan bir olaydan ileri gelmekte ise, tazminatın tutarı, taraflardan her birinin davranışı göz önüne alınarak, zarara bu etkenlerin katkıda bulunduğu ölçüde indirilir.

**Madde 7.4.8**

*(Zararın azaltılması)*

(1) İfade bulunmayan taraf, mağdur olan tarafın yapacağı makul girişimlerle zararın azaltılabileceği ölçüde, mağdur olan tarafın uğradığı zarardan sorumlu değildir.

(2) Mağdur olan tarafın, zararın azaltılmasına ilişkin girişimler için makul olarak yapacağı masrafları istemeye hakkı vardır.

**Madde 7.4.9**

*(Para borcunun ödenmemesi durumunda faiz)*

(1) Eğer bir taraf muaccel olan bir miktar parayı ödemeyecek olursa, mağdur olan tarafın, ödemenin muaccel olduğu zaman ile ifade bulunmama haklı bir özüre dayalı olsun olmasın ödemenin yapıldığı an arası için söz konusu para tutarı üzerinden faiz isteme hakkı vardır.

(2) Faiz oranı, kısa vadeli kredilerde ödeme yerinde birinci sınıf kredi alanlar için geçerli ortalama banka faiz oranıdır. Söz konusu yerde böyle bir oran mevcut olmadığı takdirde, ödeme parası Devletin hukuku tarafından belirlenmiş aynı oran uygulanır. Her iki yerde de böyle bir oran mevcut bulunmuyorsa, faiz oranı, ödeme parası Devletin hukuk tarafından belirlenen uygun orandır.

(3) Mağdur olan taraf, ödemenin yapılmaması daha büyük bir zarara neden olmuş ise, ek zararların tazminini de isteme hakkına sahiptir.

**Madde 7.4.10**

*(Tazminat için faiz)*

Başkaca bir anlaşma olmadığı takdirde, para borcu olmayan borçların ifa edilmemesine ilişkin tazminatın faizi, ifanın yapılmadığı andan itibaren işlemeye başlar.

**Madde 7.4.11**

*(Tazminatın parayla ödenmesi)*

(1) Tazminat def'aten ödenir. Bununla beraber, zararın niteliğine uygun düşerse, irat biçiminde de ödeme yapılabilir.

(2) İrat biçiminde ödeme halinde tazminat endekslenir.

**Madde 7.4.12**

*(Tazminatı hesaplanacağı para cinsi)*

Tazminat, hangisi daha uygunsa, parasal borcun açıklandığı para cinsine ya da zararın uğranıldığı para cinsine göre belirlenir.

**Madde 7.4.13**

*(İfada bulunmama durumu için kararlaştırılan ödeme)*

(1) Sözleşmede, ifada bulunmayan tarafın mağdur olan tarafa ifada bulunmama nedeniyle belirli bir miktar para ödemesi kararlaştırılmış ise, mağdur olan taraf, fiili zararı ne olursa olsun, bu parayı isteme hakkına sahiptir.

(2) Aksine yapılmış bir anlaşmaya karşın, kararlaştırılan miktar, ifada bulunmamadan doğan zarar ve diğer durumlarla olan ilişkiler bakımından çok aşırı ise, makul bir miktara indirilebilir.

## **BÖLÜM 8- TAKAS**

### **Madde 8.1**

*(Takasın koşulları)*

(1) İki taraf birbirlerine para ya da aynı cins diğer edimler borçlu iseler, onlardan her biri ("takas talep eden taraf"), kendi alacaklısına ("diğer taraf") karşı olan borcunu aşağıdaki koşullarla takas edebilir. Eğer takas anında,

- (a) takas talep eden tarafın kendi borcunu ifa etme yetkisi bulunmakta ise;
- (b) diğer tarafın borcunun mevcudiyeti ve miktarı belirli ve ifası muaccel ise.

(2) Her iki tarafın borçları, aynı sözleşmeden kaynaklanmakta ise, birinci taraf, karşı tarafa olan borcunu, onun mevcudiyeti ya da miktarı belirlenmiş olmayan borcuyla takas edebilir.

### **Madde 8.2**

*(Farklı para cinsiyle takas)*

Borçların farklı para cinsleriyle ödenmede bulunulacak borçlar olması halinde, her iki para cinsinin serbestçe tedavül edilebilmesi ve tarafların, birinci tarafın ödemesini belirli bir para cinsiyle yapması hususunda anlaşmış bulunmamaları halinde, takas hakkı kullanılabilir.

### **Madde 8.3**

*(Bildirim suretiyle takas)*

Takas hakkı, diğer tarafa bildirimde bulunmak suretiyle kullanılabilir.

### **Madde 8.4**

*(Bildirim içeriği)*

(1) Bildirimin, ilişkin olduğu borçları belirtmesi gerekir.

(2) Bildirimde, kendisine karşı takas dermeyan edilen borç belirlenmemiş ise, diğer taraf, makul bir süre içinde, takas isteminde bulunan tarafa, takasın ilişkin olduğu borcu beyan edebilir. Böyle bir beyanda bulunulmaz ise, takas, tüm borçlara orantılı olarak yapılmış sayılır.

### **Madde 8.5**

*(Takasın hükmü)*

(1) Takas, borçları sona erdirir.

(2) Şayet borçlar miktar bakımından farklı iseler, takas, miktarı daha az olan borç tutarında borçları sona erdirir.

(3) Takas, bildirim anında itibaren hüküm doğurur.

## **BÖLÜM 9- HAKLARIN DEVRİ, BORÇLARIN NAKLİ VE SÖZLEŞMELERİN DEVRİ**

### **KESİM 1: HAKLARIN DEVRİ**

#### **Madde 9.1.1**

*(Tanımlar)*

(1) Hakkın devri, bir kimsenin (“devir eden”), bir miktar paranın ödenmesine ilişkin hakkını ya da üçüncü bir kişiden (“borçlu”) olan başka bir ifayı isteme hakkını, güvence amacıyla devir dahil, sözleşme yoluyla başka bir kimseye (“devir alan”) devretmesi demektir.

#### **Madde 9.1.2**

*(İstisnalar)*

Bu Bölüm hükümleri, özel kurallar uyarınca yapılan

- (a) ticari senetlerin, emtia senetlerinin ve yatırım araçlarının devirlerine veya
- (b) bir işletmenin devri bağlamında devredilen haklara uygulanmaz.

#### **Madde 9.1.3**

*(Parasal olmayan hakların devir edilebilirliği)*

Parasal olmayan bir edime ilişkin hak, ancak, devir borcun ifasını önemli ölçüde külfetli kılmayacaksa devir edilebilir.

#### **Madde 9.1.4**

*(Kısmi devir)*

- (1) Bir para miktarının ödenmesine ilişkin hak, kısmen devir edilebilir.
- (2) Başka bir edime ilişkin hak, ancak edim bölünebilir nitelikte ise ve devir, borcun ifasını önemli ölçüde külfetli kılmayacaksa devir edilebilir.

#### **Madde 9.1.5**

*(Gelecekteki haklar)*

Müstakbel bir hak, doğduğu zaman, devir konusu hak olarak tanımlanabildiği takdirde, anlaşmanın yapıldığı anda devir edilmiş sayılır.

#### **Madde 9.1.6**

*(Bireysel belirleme yapılmaksızın devredilen haklar)*

Birden fazla hak, devrin yapıldığı anda veya doğdukları zaman devrin ilişkin olacağı haklar olarak tanımlanabilmeleri koşuluyla, bireysel belirleme yapılmaksızın devredilebilir.

#### **Madde 9.1.7**

*(Devir eden ile devir alan arasındaki anlaşma)*

- (1) Bir hak, borçluya bildirimde bulunulmaksızın, devir eden ile devir alan arasında sırf bir anlaşmayla devir edilebilir.
- (2) Hal ve şartlara göre borç esas bakımından kişisel bir nitelik taşımadıkça, borçlunun rızası gerekli değildir.

#### **Madde 9.1.8**

*(Borçlunun ilave masrafları)*

Devir, herhangi bir ilave masrafa neden olduğu takdirde, borçlu devir eden veya devir alan tarafından bunların tazminini isteme hakkına sahiptir.

#### **Madde 9.1.9**

*(Devir yasağı klozları)*

- (1) Devir eden ile devir alan arasında devri yasaklayan ya da sınırlandıran bir anlaşmanın varlığına karşın bir para miktarının ödenmesine ilişkin hakkın devri geçerlidir. Ancak, devir den, borçluya karşı, sözleşmeye aykırılık nedeniyle sorumlu tutulabilir.
- (2) Başka bir edime ilişkin bir hakkın devri, devir eden ile devir alan arasında devri yasaklayan ya da sınırlandıran bir anlaşmaya aykırı ise hüküm doğurmaz. Bununla beraber, devir alan, devrin yapıldığı anda, böyle bir anlaşmayı bilmiyorsa ya da bilmesi gerekmiyorsa, devir geçerli olur.

#### **Madde 9.1.10**

*(Borçluya bildirim)*

- (1) Borçlu, devir edenden ya da devir alandan bir bildirim almadıkça, devir edene ödemede bulunarak borcundan kurtulur.
- (2) Borçlu, böyle bir bildirim aldıktan sonra, ancak devir alana ödemede bulunarak borcundan kurtulur.

#### **Madde 9.1.11**

*(Birbiri ardınca devirler)*

Aynı hak, aynı devir eden tarafından birbirini izleyen iki ya da daha fazla devir alana devredilmiş ise, borçlu, alınan bildirimlerin sırasına göre ödemede bulunarak borcundan kurtulur.

#### **Madde 9.1.12**

*(Devrin uygun şekilde ispatı)*

- (1) Devir bildirimi, devir alan tarafından yapılırsa, borçlu makul bir süre içinde devrin yapılmış olduğunun yeterli bir şekilde kanıtlanmasını isteyebilir.
- (2) Yeterli kanıtlama yapıncaya kadar, borçlu borcun ödenmesini alıkoyabilir.

(3) Yeterli kanıtlama yapılamazsa, bildirim hüküm doğurmaz.

(4) Yeterli kanıt, devir edenden kaynaklanan ve devrin yapılmış olduğuna ilişkin olan herhangi bir yazılı belgedir.

### **Madde 9.1.13**

*(Savunmalar ve takas hakları)*

(1) Borçlu, devir edene karşı ileri sürebileceği tüm savunmaları, devir alana karşı da ileri sürebilir.

(2) Borçlu, devir bildirimini alıncaya kadar, devir edene karşı ileri sürebileceği takas hakkını devir alana karşı da ileri sürebilir.

### **Madde 9.1.14**

*(Devredilen hakka ilişkin haklar)*

Bir hakkın devir alana devredilmesiyle,

(a) devir edenin, devir edilen hakla ilişkili olarak sözleşme uyarınca ödemeye ya da başka bir ifaya ilişkin tüm haklar ve

(b) devir edilen hakkın ifasını güvence altına alan tüm haklar da devredilmiş olur.

### **Madde 9.1.15**

*(Devir edenin garantileri)*

Devir alana karşı başkaca bir açıklamada bulunulmadıkça, devir eden, devir alana;

(a) devredilen hak, müstakbel bir hak olmadıkça, devir anında hakkın var olduğunu;

(b) devir edenin hakkı devre yetkili olduğunu;

(c) hakkın daha önce bir başka devir alana devir edilmemiş olduğunu ve üçüncü kişinin herhangi bir hakkının ya da isteminin bulunmadığını;

(d) borçlunun herhangi bir savunması olmadığını;

(e) borçlu veya devir edenin devredilen hakka ilişkin bir takas bildiriminde bulunmadığını ve böyle bir bildirimde bulunmayacağını;

(f) devir edenin, devir bildirimini yapılmadan önce borçludan almış olduğu herhangi bir ödemeyi devir alana ödeyeceğini

garanti eder.

## **KESİM 2: BORÇLARIN NAKLİ**

### **Madde 9.2.1**

*(Nakil çeşitleri)*

Bir miktar paranın ödenmesine ya da başka bir edimin ifasına ilişkin borç, bir kimse (“asıl borçlu”) tarafından başka bir kimseye (“yeni borçlu”),

(a) ya Madde 9.2.3 uyarınca, asıl borçlu ile yeni borçlu arasında yapılacak bir anlaşmayla;

(b) ya da alacaklı ile yeni borçlu arasında yapılacak, yeni borçlunun borcu yükleneceği bir anlaşmayla nakledilebilir.

### **Madde 9.2.2**

*(İstisnalar)*

Bu Bölüm hükümleri, bir işletmenin devri bağlamında borçların nakline ilişkin özel kurallar uyarınca yapılan borçların nakillerine uygulanmaz.

### **Madde 9.2.3**

*(Nakil için alacaklının rızası koşulu)*

Asıl borçlu ile yeni borçlu arasında yapılan bir anlaşmayla borcun nakli için alacaklının rızasını gerekir.

### **Madde 9.2.4**

*(Alacaklının önceden rıza vermesi)*

(1) Alacaklı nakil için rızasını önceden de verebilir.

(2) Alacaklı rızasını önceden vermiş bulunuyorsa, borcun nakli, nakil bildirim alacaklıya verildiği zaman ya da alacaklı nakilden haberdar olduğu zaman hüküm doğurur.

### **Madde 9.2.5**

*(Asıl borçlunun borcundan kurtulması)*

(1) Alacaklı, borçluyu borcundan kurtarabilir.

(2) Alacaklı, yeni borçlunun uygun şekilde ifade bulunmaması halinde, asıl borçluyu borçlu olarak sorumlu tutabilir.

(3) her durumda, asıl borçlu ile yeni borçlu birlikte ve müteselsilen sorumlu olurlar.

### **Madde 9.2.6**

*(Üçüncü kişinin ifası)*

(1) Hal ve şartlara göre borç özü bakımından kişisel bir nitelik taşımadıkça, borçlu, alacaklının rızası olmaksızın borçlu yerine borcun ifasını üstlenmek üzere bir başka kişiyle sözleşme yapabilir.

(2) Alacaklı, borçluya karşı talep hakkını muhafaza eder.

### **Madde 9.2.7**

*(Savunmalar ve takas hakları)*

(1) Yeni borçlu, asıl borçlunun alacaklıya karşı ileri sürebileceği tüm savunmaları alacaklıya karşı ileri sürebilir.

(2) Yeni borçlu, eski borçlunun alacaklıya karşı yöneltebileceği takas hakkını, alacaklıya karşı ileri süremez.

### **Madde 9.2.8**

*(Nakledilen borçla ilgili haklar)*

(1) Alacaklı, nakledilen borçla ilgili olarak sözleşme uyarınca ödeme yapılmasına ya da diğer edimlere ilişkin tüm haklarını yeni borçluya karşı ileri sürebilir.

(2) Asıl borçlu Madde 9.2.5(1) hükümleri uyarınca borçtan kurtulmuş ise, yeni borçludan başkası olan bir kimse tarafından borcun ifası için verilmiş olan güvence de, bu kimse güvencenin alacaklıya karşı varlığını sürdüreceğini kabul etmiş olmadıkça, ortadan kalkar.

(3) Asıl borçlunun borçtan kurtulması, asıl borçlu tarafından borcun ifası için alacaklıya verilmiş bulunan herhangi bir güvenceyi de kapsar. Meğer ki söz konusu güvence, asıl borçlu ile yeni borçlu arasında yapılan işlemin bir parçası olarak nakledilen malvarlıksal bir değer üzerine kurulmuş olsun.

### **KESİM 3: SÖZLEŞMELERİN DEVREDİLMESİ**

#### **Madde 9.3.1**

*(Tanımlar)*

“Sözleşmenin devri”, bir kimsenin (“devreden”) başka bir kimseyle (“diğer taraf”) yapmış olduğu bir sözleşmeden doğan haklarının ve borçlarının bir anlaşmayla diğer bir kimseye (“devir alan”) devir edilmesi demektir.

#### **Madde 9.3.2**

*(İstisnalar)*

Bu Bölüm hükümleri, bir işletmenin devri sürecinde sözleşmelerin devrine ilişkin özel kurallar uyarınca yapılan sözleşmelerin devirlerine uygulanmaz.

#### **Madde 9.3.3**

*(Diğer tarafın rızası)*

Sözleşmenin devri, diğer tarafın rızasını gerektirir.

#### **Madde 9.3.4**

*(Diğer tarafın önceden verilmiş rızası)*

(1) Diğer taraf rızasını önceden verebilir.

(2) Diğer taraf rızasını önceden vermiş bulunuyorsa, sözleşmenin devri, devir bildirimini diğer tarafa verildiğinde ya da diğer taraf durumu öğrendiğinde hüküm doğurur.

#### **Madde 9.3.5.**

*(Borçlunun borcundan kurtuluşu)*

(1) Diğer taraf, devir edeni borcundan kurtarabilir.

(2) Devir alan ifayı uygun şekilde yapmazsa, diğer taraf, devri edeni borçlu olarak sorumlu tutabilir.

(3) Her durumda, devir eden ve devir alan birlikte ve müteselsilen sorumlu olurlar.

### **Madde 9.3.6**

*(Savunmalar ve takas hakları)*

(1) Bir sözleşmenin devri hakların devriyle ilgili olduğu ölçüde Madde 9.1.13 hükümleri kıyasen uygulanır

(2) Bir sözleşmenin devri borçların nakliyle ilgili olduğu ölçüde Madde 9.2.7 hükümleri kıyasen uygulanır.

### **Madde 9.3.7**

*(Sözleşmeyle devredilen haklar)*

(1) Bir sözleşmenin devri hakların devriyle ilgili olduğu ölçüde Madde 9.1.14 hükümleri kıyasen uygulanır

(2) Bir sözleşmenin devri borçların nakliyle ilgili olduğu ölçüde Madde 9.2.8 hükümleri kıyasen uygulanır.

## **BÖLÜM 10- ZAMANAŞIMI**

### **Madde 10.1**

*(Bu Bölümün kapsamı)*

(1) İşbu İlkeler tarafından düzenlenen hakların kullanılması, bu Bölümdeki kurallar uyarınca “zamanaşımı” olarak yollama yapılan bir sürenin geçmesi üzerine engellenir.

(2) Bu Bölüm hükümleri bir hakkın edinilmesi ya da kullanılmasının koşulu olarak işbu İlkeler uyarınca, bir tarafın diğer tarafa bir bildirimde bulunmasını ya da dava dışında herhangi bir eylem ifa etmesini öngören zaman süresine uygulanmaz.

### **Madde 10.2**

*(Zamanaşımı süreleri)*

(1) Genel zamanaşımı süresi, alacaklının hakkının kullanılabilmesi olguları, alacaklının bildiği ya da bilmesi gerektiği günü izleyen günden başlamak üzere üç yıldır.

(2) Her durumda azami zaman aşımı süresi hakkın kullanılabilmesi günü izleyen günden başlamak üzere on yıldır.

### **Madde 10.3**

*(Zamanaşımı sürelerinin taraflarca değiştirilmesi)*

(1) Taraflar zamanaşımı sürelerini değiştirebilirler

(2) Bununla beraber,

- (a) genel zamanaşımı süresini bir yıldan daha az olarak kısaltamazlar;
- (b) azami zamanaşımı süresini dört yıldan daha az olmak üzere kısaltamazlar;
- (c) azami zamanaşımı süresini onbeş yıldan fazla olmak üzere uzatamazlar.

#### **Madde 10.4**

*(İkrarla yeni zamanaşımı süresi)*

(1) Genel zamanaşımı süresinin sona ermesinden önce borçlu alacaklının hakkını tanıyacak olursa, ikrarın yapıldığı günü izleyen günden başlamak üzere yeni bir genel zamanaşımı süresi başlar.

(2) Azami zamanaşımı süresi tekrar işlemeye başlamaz, ancak Madde 10.2(1) hükümleri uyarınca yeni bir genel zamanaşımı süresinin başlamasıyla ileriye gitmiş olur.

#### **Madde 10.5**

*(Yargılama sırasında sürenin durması)*

(1) Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı süresi durur:

(a) alacaklının, dava açma suretiyle ya da esasen açılmış bir davada, alacaklının borçluya karşı olan hakkının mahkeme hukuku tarafından tanınmasını sağlayacak herhangi bir eylemde bulunması halinde;

(b) borçlunun iflası halinde, alacaklının haklarını iflas yargılamasında ileri sürmesi durumunda; veya

(c) borçlu olan bir tüzel kişinin tasfiyesi için dava açılması durumunda fesih yargılamasında alacaklının haklarını ileri sürmüş bulunması halinde.

(2) Zamanaşımının durması, nihai karar verilinceye kadar ya da dava başka bir şekilde sonuçlandırılıncaya kadar devam eder.

#### **Madde 10.6**

*(Tahkim yargılamasında sürenin durması)*

Alacaklının, tahkim davasına başlaması ya da esasen açılmış bir tahkim davasında, alacaklının borçluya karşı olan hakkının hakem mahkemesi hukuku tarafından tanınmasını sağlayacak herhangi bir eylemde bulunması halinde zamanaşımı süresinin işlemesi durur.

Tahkim yargılamasına ilişkin kuralların veya tahkim yargılamasının başlangıcı tarihinin tam olarak saptanmasına ilişkin hükümlerin bulunmaması halinde, uyuşmazlık konusu için dava açma başvurusunun borçluya vardığı an, yargılamanın başlangıç anı olarak kabul edilir.

(2) Zamanaşımının durması, bağlayıcı bir karar vermesine veya davaya başka bir şekilde son verilmesine kadar devam eder.

#### **Madde 10.7**

*(Uyuşmazlık Çözümü Seçenekleri)*

Madde 10.5 ve 10.6 hükümleri uygun uyarlamalarla, tarafların, uyuşmazlıklarının dostane bir çözüme bağlanması için yaptıkları girişimde üçüncü bir kişinin yardımını istedikleri diğer davalar bakımından da uygulanır.

#### **Madde 10.8**

*(Mücbir sebep, ölüm ve ehliyetizlik durumlarından sürenin durması)*

(1) Alacaklının, kontrolü dışında bulunan ve kaçınılması ya da üstesinden gelebilmesi mümkün olmayan bir engel nedeniyle önceki maddeler uyarınca zamanaşımı süresinin

işlemesini durduramaması halinde, genel zamanaşımı süresi ilgili engelin sona ermesinden sonraki bir yıl içinde sona ermeyecek şekilde durur.

(2) Engel, alacaklı veya borçlunun ehliyetsizliği veya ölümünden ileri geldiği takdirde, ehliyetsiz kişi veya ölü ya da terekesi için bir temsilci atanması veya ilgili tarafın yerine bir hukuki halefin geçmesi halinde zamanaşımı süresinin durması sona erer. Paragraf (1) uyarınca ilave bir yıllık süre kıyasen uygulanır.

### **Madde 10.9**

*(Zamanaşımı süresinin hükümleri)*

- (1) Zamanaşımı süresinin geçmesi hakkı sona erdirmez.
- (2) Zamanaşımı süresinin geçmesinin hukuksal sonuç doğurması için, borçlunun savunma olarak bunu ileri sürmesi gerekir.
- (3) Bir hak için zamanaşımı süresinin geçmiş olduğu ileri sürülmüş olsa bile, savunma olarak o hakka dayanılabilir.

### **Madde 10.10**

*(Takas hakkı)*

Borçlu zamanaşımı süresinin geçmiş olduğunu ileri sürünceye kadar alacak takas hakkını kullanabilir.

### **Madde 10.11**

*(Geri verme)*

Bir borcu ortadan kaldırmak için ifanın yapılmış olması halinde, sırf zamanaşımı süresinin sona ermiş olması nedeniyle ifa edilen şey geri istenemez.

## **BÖLÜM 11- BORÇLULARIN VE ALACAKLILARIN ÇOKLUĞU**

### **KESİM 1: BORÇLULARIN ÇOKLUĞU**

#### **Madde 11.1.1**

*(Tanımlar)*

Birden çok borçlu aynı borç için bir alacaklıya borçlu olduğunda:

- (a) her bir borçlu tüm borçtan sorumlu tutulduğu zaman, borçlar müteselsildir;
- (b) her bir borçlu borcun kendisine düşen payından sorumlu olduğu zaman borçlar kısmi borç söz konudur.

#### **Madde 11.1.2**

*(Müteselsil borçluluk karinesi)*

Birden çok borçlu, aynı borç için bir alacaklıya borçlu olduğunda, hal ve şartlar başka bir çözüm öngörmedikçe, borçluların müteselsilen borçlu oldukları varsayılır.

#### **Madde 11.1.3**

*(Müteselsil borçlulara karşı alacaklının hakları)*

Borçlular müteselsilen sorumlu olduğunda, alacaklı tam edimi alıncaya kadar, onların herhangi birinden edimi talep edebilir.

**Madde 11.1.4**

*(Savunmaları ve takas haklarını kullanma yetkisi)*

Alacaklı tarafından bir talep yöneltilen müteselsil borçlu, alacaklıya karşı kendisine ait kişisel veya tüm diğer müteselsil borçlulara ait savunmaları ve takas haklarını ileri sürebilir; buna karşı, müteselsil borçlulardan birine veya bazılarına ait kişisel savunmaları veya takas haklarını ileri süremez.

**Madde 11.1.5**

*(İfanın veya takasın hükmü)*

Müteselsil borçlulardan birinin ifası veya takası ya da alacaklının bir müteselsil borçluya karşı ileri sürdüğü takas, ifa ve takasla ilgili olduğu ölçüde alacaklıyla olan ilişkiler bakımından diğer borçluları da borçtan kurtarır.

**Madde 11.1.6**

*(İbranın veya sulhun hükmü)*

(1) Müteselsil bir borçlunun ibrası veya müteselsil bir borçluyula yapılan sulh sözleşmesi, hal ve şartlar başka bir çözüm öngörmedikçe, ibra edilen veya kendisiyle sulh olunan borçlunun payı oranında diğer borçluları da borçtan kurtarır.

(2) İbra olunan borçlunun payı bakımından diğer borçlular da borçtan kurtarıldığında, Madde 11.1.10 hükümleri uyarınca ibra olunan borçluya karşı artık denkleştirme talebinde bulunamazlar.

**Madde 11.1.7**

*(Zamanaşımı süresinin geçmesi veya durmasının hükmü)*

(1) Alacaklının, bir müteselsil borçluya karşı olan hakları bakımından zamanaşımı süresinin geçmesi;

(a) diğer müteselsil borçluların alacaklıya olan borçlarını veya  
(b) Madde 11.1.10 hükümleri uyarınca müteselsil alacaklıların birbirlerine karşı rücu haklarını etkilemez.

(2) Eğer alacaklı Madde 10.5, 10.6 veya 10.7 hükümleri uyarınca bir müteselsil borçluya karşı dava açarsa, zaman aşımı süresinin işlemesi diğer müteselsil borçlulara karşı da durur.

**Madde 11.1.8**

*(Mahkeme kararlarının etkisi)*

(1) Bir müteselsil borçlunun alacaklıya olan sorumluluğuna ilişkin mahkeme kararı,

(a) diğer müteselsil borçluların alacaklıya olan borçlarını veya  
(b) Madde 11.1.10 hükümlerine göre müteselsil borçlular arasındaki rücu haklarını etkilemez.

(2) Bununla beraber, mahkeme kararı ilgili borçluya özgü nedenlere dayanmakta ise, diğer müteselsil borçlular söz konusu mahkeme kararına dayanabilirler. Böyle bir durumda, Madde 11.1.10 hükümleri uyarınca diğer müteselsil borçlular arasındaki rücu hakları uygun şekilde etkilenir.

#### **Madde 11.1.9**

*(Müteselsil borçlular arasında paylaşım)*

Hal ve şartlar başka bir çözüm öngörmedikçe, müteselsil borçlular kendi aralarında eşit paylarla sorumlu olurlar.

#### **Madde 11.1.10**

*(Denkleştirme talebinin kapsamı)*

Kendi payından fazlasını ödemiş olan bir müteselsil borçlu, her bir borçlunun ifa edilmeyen payını ilgilendirdiği ölçüde diğer herhangi bir müteselsil borçludan fazla ödemeyi talep edebilir.

#### **Madde 11.1.11**

*(Alacaklının hakları)*

(1) Madde 11.1.10 hükümleri uygulanan bir müteselsil borçlu, her bir müteselsil borçlunun ifa edilmemiş payını ilgilendirdiği ölçüde diğer herhangi bir müteselsil borçludan veya diğer tüm müteselsil borçlulardan fazla ödemeyi geri alabilmek için, onların ifalarını güvence altına alan tüm haklar dahil, alacaklının haklarını da kullanabilir.

(2) Tüm edimi almamış bulunan alacaklı, rücu haklarını kullanan müteselsil borçlulardan öncelikli olarak, ifa edilmeyen kısmı ilgilendirdiği ölçüde müteselsil borçlulara karşı haklarını muhafaza eder,

#### **Madde 11.1.12**

*(Rücu taleplerine karşı savunmalar)*

Borcu ödemiş bir birlikte borçlu tarafından kendisine karşı rücu talebinde bulunulan bir müteselsil borçlu, rücu talebinde bulunana karşı;

- (a) birlikte borçlular tarafından alacaklıya karşı ileri sürülebilecek herhangi bir ortak savunma ve takas haklarını ileri sürebilir;
- (b) kendisine özgü kişisel savunmaları ileri sürebilir;
- (c) diğer birlikte borçlulardan birine ya da bazılarına ait savunuları ve takas haklarını ileri süremez.

#### **Madde 11.1.13**

*(Geri almanın sağlanamaması)*

Kendi payından daha fazlasını ifa etmiş bulunan bir müteselsil borçlu, tüm makul çabalara karşın, diğer bir müteselsil borçludan iadeyi sağlayamazsa, ifada bulunanınki de dahil olarak, diğer müteselsil borçluların payları orantılı olarak artmış olur.

## KESİM 2: ALACAKLILARIN ÇOKLUĞU

### Madde 11.2.1

(Tanımlar)

Birden çok alacaklının, aynı borcun ifasını bir borçludan isteyebilecekleri durumda,

- (a) her bir alacaklı kendi payını talep edebiliyorsa, talepler ayrıdır;
- (b) her bir alacaklı tüm ifayı talep edebiliyorsa, talepler müteselsildir;
- (c) tüm alacaklılar ifayı her birlikte talep edebiliyorlarsa, talepler birliktedir.

### Madde 11.2.2

(Müteselsil alacaklılığın hükümleri)

Bir borcun müteselsil alacaklılardan biri için tümüyle ifa edilmesi, borçluyu, diğer alacaklılara karşı da borcundan kurtarır.

### Madde 11.2.3

(Müteselsil alacaklılara karşı ileri sürülebilecek savunmalar)

(1) Borçlu müteselsil alacaklılardan herhangi birine karşı, o alacaklıyla olan ilişkisi bakımından kişisel nitelikte olan ya da tüm alacaklılara karşı ileri sürebileceği tüm savunmaları ve takas haklarını ileri sürebilir; buna karşı, birlikte alacaklılardan biri ya da bazılarıyla olan ilişkileri bakımından kişisel nitelikteki savunmaları ve takas haklarını ileri süremez.

(2) Madde 11.1.5, 11.1.6, 11.1.7 ve 11.1.8 hükümleri, uygun uyarlamalarla, müteselsil talepler bakımından da uygulanır.

### Madde 11.2.4

(Müteselsil alacaklılar arasında paylaşım)

Hal ve şartlar başka bir çözüm öngörmedikçe, müteselsil alacaklılar kendi aralarında eşit paylara sahiptirler.

Kendi payından daha fazlasını almış bulunan bir alacaklı, fazla miktarı, payları oranında diğer alacaklılara devretmek zorundadır.

*Nota Bene: “Uluslararası Ticari Sözleşmelerde UNIDROIT İlkeleri 2010” un çevirisi İlkelerin İngilizce metninden yapılmış; ancak çevirinin daha başarılı olması amacıyla çeviri İlkelerin Fransızca metniyle kontrol edilmiş; bazı hükümler ise Fransızca metin esas alınarak çevrilmiştir. Çeviride 11.1.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu tarafından benimsenmiş bulunan hukuk dili kullanılmıştır.*

Prof. Dr. Ergun Özsunay  
(LL.M. Harvard)  
İstanbul Üniversitesi  
Hukuk Fakültesi

Avukat Murat R. Özsunay  
(MCJ, Austin, UT)  
İstanbul ve Frankfurt/M.  
Baroları Üyesi